Ն. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1336 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՅՈՒՆԻՍ 1888 (Ն. Տ.) 28 ՅՈՒՆԻՍ 1888 18 ՇէՎՎԱԼ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده (ارەولك) غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	ղրշ.	160
» » Վեցամսեայ	»	80
» » Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց » եւ արտաքին թղթատարով տարեկան	»	240
Գաւառաց համար եւ արտաքին թղթատարով վեցամսեայ	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Խուրը ղրկուած լրագրաց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16 ՅՈՒՆԻՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. Վեհ. Նասրէտտին Շահ կը բաղձայ բարենորոգմանց գաղափարն մը բանալ իւր երկրին համար, որ ցարդ յառաջդիմութեամբք չէ փայլած. Ն. Վեհափառութիւն բանիցս աչքով տեսած է Եւրոպիոյ զարգացեալ երկրաց նախանձելի վիճակն, և զարմանալի ու ցաւալի պիտի լինէր եթէ բնաւ փափաք չզգար իւր ընդարձակ Տէրութիւնը տպաւ. ընտելացնելու եւրոպեան յառաջդիմութեան միջոցներուն. Պարսկաստան, եթէ երբեք պիտի մտնէ յառաջդիմական ճամբու մը մէջ, ժամանակ չունի կորուսանելու. Եւրոպեան երկու մեծ Տէրութիւններ պաշարած են զինք, բուռն մրցման մը հարկադրելով զինք. Եթէ չօգտի անոնց իմացական և տնտեսական զարգացման միջոցներէն, Պարսկաստան օր մը իւր անկախ դիրքն իսկ կորուսանելու վտանգին կ՚ենթարկի. Ռուսիա և Անգլիա, որպէս ուրիշ տեղեր, այլ մանաւանդ ի Պարսկաստան իրարու դէմ քաղաքական և տնտեսական պայքար մը կը մղեն. Եթէ անտարբեր դիտէ զայս պայքար, Պարսկաստան օր մը անոր զոհը կրնայ լինել. Վեհ. Շահն, որ Նրբամիտ քաղաքագէտ համբաւ կը վայելէ և իւր պարսիկ և հայ խելացի խորհրդականք միթէ չե՞ն տեսներ զայս վտանգ. Լուր մը զոր անցեալներն Հեռագիրն հաղորդեց մեզ, ցոյց կուտար սակայն թէ Թէհրանի կառավարութիւնը կըսկսի նոր և աւելի յուսալից ուղղութիւն մը առնուլ. Ի Թուրքիա, Վեհ. Սուլթանք Խաթթը Հիւմայուններով և Խաթթը Շէրիֆներով հաչակեցին զան կարեւոր իրողութիւն թէ եւրոպեան բարենկարգ կառավարութեան մը գլխաւոր սկզբունքներն այս մեծ Տէրութեան մէջ ի կիր առնլու որոշումը տրրուած է. Վեհ. Շահն ևս այնպիսի Խաթթ կամ Հրովարտակ մը հրատարակեց, որոյ թարգմանութիւնը բերին մեզ անգլիական լրագիրք. Թուրքիացիք, և մանաւանդ Հայք, մասնաւոր գոհունակութեամբ մը կ՚ողջունեն բարեկարգական և յառաջդիմական ո՛ և է ձեռնարկ զոր Վեհ. Շահին կառավարութիւնն ի գործ դնէ. Մեր ընթերցողաց կը ներկայացնենք Ն. Վեհափառութեան Հրովարտակին թարգմանութիւնը.

Վեհ. Շահը կ՚ըսէ.

«Բարձրեալն Աստուած արդարութեան և բարութեան աղբիւր կացուցած լինելով զՄեզ, և գործադրիչ իւր բարձր պատուիրանաց, և յատկապէս Մեզ յանձնած լինելով Պարսկաստանի ժողովրդեան կենաց և ընչից ապահովութիւնը, Մեք, այս մեծ բարութեան համար երախտագիտութեամբ և ի գործադրութիւն այս աւագ վստահութեան, պարտականութիւն կը համարինք գործադրել հաւասար արդարութեան օրէնքները, պաշտպանութիւն ընձեռելու համար Մեր ժողովրդեան կենաց և ընչից, ընդդէմ հարստահարչաց ձեռնձգութիւններուն.

«Պարտականութիւն կը համարինք նաեւ յարատեւել Մեր այս որոշման գործադրութեան մէջ, որպէս զի Պարսկաստանի ժողովուրդը, կենաց և ընչից ապահովութիւն վայելելով, լիակատար վստահութեամբ պարապի ամեն արուեստից և ձեռնարկութեանց որք քաղաքակրթութեան հիմերն են և երջանկութեան ու բարգաւաճման աղբիւրներն. Հետեւապէս, ի տեղեկութիւն և յապահովութիւն Մեր ամեն հպատակաց, և յայտնացոյց Մեր վեհապետական մտաց արթնութեան, բարութեան և արդարութեան, այսու Հրովարտակաւ կը ծանուցանենք Պարսկաստանի ամեն ժողովրդոց թէ իրենց կեանքերն ու ստացուածքը լիովին երաշխաւորուած են իրենց, թէ աներկիւղ կրնան ի գործ դնել իրենց ստացուածոց վրայ սեփականութեան ամեն իրաւունքներ, կրնան ձեռնարկել ամեն մեծ գործի որ դրամագլխոց հայթայթում կը պահանջէ, կամ ընկերութեանց կազմութիւն, օրինակի համար հանրային շինութիւններ, ճամբայներ ևն. և թէ ամեն այսպիսի ձեռնարկներ գոհունակութիւն եւ հաճոյք պիտի պատճառեն Մեզ, և Մեր խնամոց և պաշտպանութեան առարկայ պիտի լինին. Ի մի բան, կը կրկնենք թէ ո՛չ ոք իրաւունք կամ իշխանութիւն պիտի ունենայ Մեր հպատակաց կենաց եւ ընչից ձեռն ձգելու, կամ զանոնք պատժելու կամ նեղելու, ի բաց առեալ պարտ ու պատշաճ գործադրութեամբ երկրին քաղաքային և կրօնային օրինաց.»

1305 Ռամազան (1888 Մայիս).

* *

Այս Հրովարտակի կամ Յայտարարութեան հետ կուսակալներուն ղրկուած [illegible] կը պատուիրուի ճշդիւ գործադրել Հրովարտակին տրամադրութիւններն, զանցառու պաշտօնատարաց ամենախիստ պատիժներ կրել տալու սպառնալեօք. Շահը կը յանձնարարէ որ թէ՝ Հրովարտակն և թէ հրամանագիրը կարդացուին մզկիթներուն և ամեն աղօթատեղեաց մէջ, և լիովին բացատրուին ժողովրդեան, և տարածուին ամեն գաւառաց և քաղաքաց, գիւղօրէից և վրանաբնակաց մէջ, և ամեն փոքր պաշտօնեաներէ կամ տեղային իշխանութիւններէ ստորագրութիւնք առնուին Շահին հրամանները ճշդիւ գործադրելու. «Այս հրամանները անտես ընողներ պիտի պատժուին այնպիսի կերպիւ մը որ ամեն գիտողաց զարմանք պատճառէ.»

Հրովարտակին բնագրէն մէկ մէկ օրինակ հաղորդուեցաւ դեսպաններուն, որով այս կարեւոր պաշտօնագիր նոր կարեւորութիւն մ՚ալ ստացաւ իբրեւ միջազգային յանձնառութիւն մը Վեհ. Շահին կողմէ. Հրովարտակն յանկարծակի հրատարակեցաւ, և թէ՝ բնիկներուն թէ օտարազգիներուն զարմանք առթեց. Հիմա Շահին նախարարներէն և գաւառական կառավարիչներէն կախեալ է գործադրել այս ընտիր պատուէրներ, և նոր ուղի մը հարթել Պարսկաստանի ժողովրդեան արդիւնաւոր գործունէութեան. Անգլիական լրագիրք սոյն Հրովարտակի հրատարակումը կը վերագրեն Թէհրանի բրիտանեան նոր դեսպան Սըր Հէնրի Տրըմմընտ Ուոլֆի ազդեցութեան. Անգլիա Պարսկաստանի բարեկարգութեան և երկրային ամբողջութեան կը բաղձայ. Ռուս դիւանագիտութիւնը թէ՛ միոյն և թէ միւսին հակառակ է. Տեսնե՛նք որ կողմն պիտի մնայ վերջնական յաղթութիւնը.

ԹԱԳԱՒՈՐՆ ԵՒ ՊԱՊՆ ԻՏԱԼԻԱ.— Իտալիոյ Թագաւորական գերդաստանին վայելած անսահման ժողովրդականութիւնը շատ նշանաւոր իրողութիւն մ՚է. Ումպէրթօ Թագաւորն ո՛ւր և երթայ, կ՚ողջունուի տարօրինակ եռանդեամբ, նոյն իսկ հանրապետական կուսակցութեան անդամոց կողմէ. Ի զո՛ւր Պապը բանադրած է Իտալիոյ Թագաւորական Տունն. Ի զո՛ւր Պապը՝ Լեւոն ԺԳ. որպէս Պիոս Թ.՝ առիթ ձեռքէ չի փախցներ՝ բողոքելու համար Իտալիոյ Թագաւորական կառավարութեան Հռոմայ Քահանայապետին նկատմամբ բռնած «ամբարիշտ» ընթացքին դէմ. Ի զո՛ւր կաթոլիկ կղերը կը յորդորէ իտալացի ժողովուրդն՝ ո՛ և է մասնակցութիւն չունենալ այն պաշտօնական արարքներու մէջ որք կրնան զօրացնել իտալեան Թագաւորական Տունն և անոր կառավարութիւնն. Իտալացիք թէեւ կաթոլիկ են, բայց կաթոլիկ լինելէ յառաջ հայրենասէր են, և՝ չանսալով Պապին և պապական կղերին՝ ջերմագին սիրոյ անկեղծ արտայայտութեամբք կը պատուեն թագաւորական գերդաստանն. Այս արտայայտութիւնք [illegible] ութեան ձեռքով յատկապէս թելադրեալ և պատրաստեալ ցոյցերուն, որովք երբեմն ֆրանսացի ժողովուրդը կ՚ողջունէր զՆափոլէոն Գ. կայսր. Այս բան մասամբ վերագրելի է ա՛ն ժողովրդականութեան զոր Ումպէրթօ Բ. Թագաւոր ժառանգած է իբրեւ որդի առաջին Թագաւորին Միացեալ Իտալիոյ, և մասամբ ալ վերագրելի է իւր անձնական ձիրքերուն և իւր գեղանի Թագուհւոյն շնորհալի վարմանց. Ուշագրաւ իրողութիւն մ՚է որ Ումպէրթօ Թագաւոր կը սիրուի իբրեւ որդի Պիոս Թ. Պապին հրապարակաւ բանադրեալ Վիքթօր Էմմանուէլ Թագաւորին. Անցա՛ծ են այն ժամանակներն երբ Պապերուն կապածը կապած էր և քակածը՝ քակած. Աշխարհի վրայ ամենէն ջերմեռանդ կաթոլիկ ժողովուրդն (իտալացի) իբրեւ ազգային դիւցազն մը կը պաշտէ Հռոմայ Մեծագոյն Քահանայապետներէն միոյն բանադրած Վեհապետն, որ յանդգնած է ձեռք ձգել անհպելի «Յաւիտենական Քաղաքին» և կորզելով զայն «Քրիստոսի Փոխանորդին» իշխանութենէն՝ ոստան ըրած է իւր հաստատած Միացեալ Իտալիոյ. Ո՛վ ժամանակներ.

Իտալացիք նաեւ չեն կրնար մոռնալ թէ ինչպէս, 1884ին այն ահռելի ամրան մէջ՝ երբ ի Նափոլի հնտախտն ամեն օր 1,500—2,000 զոհեր կը տանէր, Ումպէրթօ Թագաւոր Լոմպարտիայէն Նափոլի գնաց, հնտախտաւորաց հիւանդանոցներն այցելեց, և իւր ներկայութեամբ ու օրինակաւ քաջալերեց բժշկաց և հիւանդապահաց դասն, յորում սարսափելի կոտորած ըրած էր հնտախտը,—մինչ Պապն և Հռոմայ Եկեղեցւոյն Իշխանք (Կարդինալք) բաժնուած կը մնային իրենց պալատներուն մէջ, երբ ամենէն աւելի իրե՛նց քրիստոնէական պարտաւորութիւնն էր հիւանդները մխիթարել և մահուան դէմ տանջուողները քաջալերել. Վեհապետի մը ամենէն աւելի ժողովրդական ձիրքերէն մին է անձնական քաջութիւնն, և թէ՝ Վիքթօր Էմմանուէլ և թէ իւր որդի ամենափառն տեսակէն անձնական քաջութիւն ցուցած են միշտ.

* *

Ոչ-կաթոլիկ երկրաց և մինչեւ իսկ կաթոլիկ երկրաց մէջ ո՛չ նուազ գայթակղութիւն կը պատճառէ Լեւոն ԺԳ. Պապին արտօնագիրն, որով Իտալիոյ Թագաւորին եղբօր՝ Աոսդոյի Դքսին՝ իշխանութիւն կը տրուի կնութեան առնուլ իւր հարազատ քրոջ հարազատ դուստրն, զԼէթիցիա Պոնափարթ Իշխանուհին. Հասարակ մահկանացուաց մէջ չէ թէ աղջկան մը և իւր մօրեղբօր, այլ նոյն իսկ մօրեղբօրորդւոց և հօրեղբօրորդւոց միջեւ ամուսնութեանց թոյլ չի տար Պապն. Ընդէ՞ր այսպիսի երկու չափ և երկու կշիռ. Եւ զարմանալին այն է որ Լեւոն ԺԳ. Պապն այս արտօնութիւնը շնորհելով՝ ըսեր է թէ այսպիսի բացառութիւն մը կ՚ընէ «ի նկատ առնլով թէ՝ Աոսդոյի Դքսին և թէ՝ Լէթիցիա Իշխանուհւոյն մօր՝ Քլոթիլտ Իշխանուհւոյն պաշտպանութիւն առ Սուրբ Աթոռն Հռոմայ». Ուրեմն, մարդ մը և կին մը ո՛րչափ եկեղեցասէր լինին, այնչափ աւելի իշխանութիւն կ՚ունենան ոտնակոխ ընելու Եկեղեցւոյ օրէնքները . . .

ՖՐԱՆՍԱ. Փարիզի լրագիրք շատ ցաւալի պատմութիւն մը կ՚ընեն. Մի քանի ամիս առաջ, Սենեկալի (Արեւմտեան Ափրիկէ) ֆրանսական գաղթականութեան կառավարիչը կը լսէ թէ Գերմանք մտադիր են տիրել Սենեկալի գիւղը գտնուող Ալբաթրաս անուն կղզեխմբին, որ ամայի և անբերրի է բոլորովին, բայց առատօրէն կը պարունակէ թռչնոց ծիրտ, որ արտերը պարարելու կը գործածուի. Կառավարիչն, գերմանական ձեռնարկին առաջքն առնլու համար, կ՚որոշէ ֆրանսական դրօշ մը պարզել կղզեխմբին վրայ, և կը համոզէ նաւուններու Տինաւ Սալիֆու Թագաւորն՝ իւր բաշարի սեւամորթ զինուորներէ չորս հոգի ղրկել ի պահպանութիւն դրօշին. Սեւամորթները կ՚երթան, ֆրանսական դրօշը կը պարզուի, գերմանական ձեռնարկն ի դերեւ կ՚ելնէ. Բայց որովհետեւ կղզեխմբին մէջ ո՛չ ուտեստ կայ ո՛չ անուշ ջուր, որոշուած էր որ մերթ ընդ մերթ Սենեկալի ֆրանսական գաղթավայրէն ուտեստ և ջուր ղրկուին ի պահպանութիւն քառեակ անձնուէր պահապանաց ֆրանսական դրօշին. Բայց ֆրանսացի կառավարիչը չուտով կը մոռնայ խեղճ սեւամորթներն, որք անօթի և ծարաւի մնալով, չարաչար կը տառապին և կը մեռնին. Մէկ քանի չաբաթ առաջ ֆրանսական մարտանաւ մը այն կողմէն անցնելով, կը տեսնէ կղզւոյն վրայ ծածանող ֆրանսական դրօշն, որ ձողին ստորոտը չորս սեւամորթաց դիակներ փռուած էին, անուշ ջրոյ տակառներուն քով, և դիակներուն դիրքն ու կծկեալ ձեռքերը կը ցուցնէին թէ խեղճ մարդիկ ինչպիսի տանջանքներ կրած էին՝ նօթութեան և ծարաւի դէմ յուսահատ պայքարը մղելով.

Այս իրողութեան վրայ ֆրանսական Ծերակոյտին մէջ հարցում մը տեղի ունեցաւ, որուն պատասխանելով, գաղթականութեանց նախարարութեան խորհրդական Պ. Տըլաֆօրթ յայտարարեց թէ իրողութիւնը դժբախտաբար ճշմարիտ է. «Հոկտ. 26ին, Սենեկալի կառավարիչ Պ. Ժընուլ գրաւել տուաւ Ալբաթրասի անմակելի կղզին. Չորս բնիկներուն խոստում տրրուեցաւ ուտեստ ղրկելու դէպ ի 1887 դեկտ. վերջը. Բայց կառավարիչը մոռցաւ խոստումն, և յունուարի երկրորդ կիսուն մէջ խեղճ բնիկներն անօթութենէ մեռան. Զայս յայտնելով կը զգամ յուզում մը զոր Ծերակոյտը կը հասկնայ. Պ. Կառավարիչն ի սկզբան կարեւորութիւն չէ տուեր, և փետր. 2ին կղզւոյն չուրջ պտոյտ մ՚ըրեր է, բայց հեռացեր է առանց ցամաք ելնելու, ենթադրելով թէ չորս բնիկները մեկնած են. Միայն մայիս ամսոյ մէջ կղզւոյն մօտէն անցնող նաւ մը կը [illegible] նուելով, բան չենք կրնար ընել, բայց կառավարութիւնը քննութիւն մը հրամայած է, որոյ արդեանց համեմատ իւր պարտաւորութիւնը պիտի կատարէ, որպէս զի ապագային մէջ այսպիսի ցաւալի դէպքեր տեղի չունենան.»

Անցեալ չաբթուն մէջ Անգլիոյ Եւրեսփոխանաց ժողովոյ անդամ մը հարցուց կառավարութեան թէ Ղազի Մուխթար փաշայի յեգիպտոս պաշտօնավարութիւնն ո՛րչափ պիտի տեւէ. Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Սըր Ճ. Ֆէրկիւսըն պատասխանեց թէ անգլ. Կառավարութիւնը չի կրնար այս մասին ո՛ և է տեղեկութիւն տալ.

—Սերպ կառավարութիւնն օտարաց ձեռքէն առաւ Ծխախոտի Ռէժին, զոր ինք մատակարարել սկսաւ.

—Սերպիոյ ազատական—ռուսասէր նախկին նախարարապետ Պ. Ռիսթիչ հրապարակաւ յայտարարեց թէ Միլան Թագաւոր բնաւ մեղադրելի չէ պաշտօնանկ ընելուն համար Զօր. Կրուիչի արմատական նախարարութիւնն, ըստ որում Արմատականք անհանդուրժելի պահանջումներ կ՚ընէին.—Պ. Ռիսթիչ սերպ կառավարութեան խորհուրդ կուտայ ջնջել 100ին 6 ով կնքեալ երկաթուղւոյ փոխառութեան տոկոսը, զի այս կերպիւ միայն կարելի է ջնջել Սերպիոյ երկաթուղեաց սակագիններն, որք Եւրոպիոյ երկաթուղեաց սակագներուն ամենէն սուղն են.—Միլան Թագաւոր այս օրերս Մաճառստան կ՚երթայ, ուր քանի մը չաբաթ պիտի մնայ.

—Ռուս կառավարութիւնը կանանց արտօնութիւն տուաւ դեղագործական արուեստին պարապելու, այն պայմանաւ որ այր դեղագործներու հետ միեւնոյն քննութիւնները կրեն. Բայց այն դեղարանք որք աշկերտուհիներ կ՚առնուն, աշկերտներ չպիտի կրնան առնուլ.

—Ֆրանսական [illegible] և Մ-ըէն լրագրաց թղթակիցք Պերլինի ոստիկանութեան ձեռամբ արտաքսեցան Գերմանիոյ մայրաքաղաքէն. Սոյն Ֆրետերիկ կայսեր հիւանդութեան առթիւ ինչ ինչ բարձրաստիճան անձնաւորութեանց դպչող բաներ գրեր են, և ի մասնաւորի գերման բանակին նկատմամբ խիստ թղթակցութիւններ հրատարակեր են իրենց լրագրերու մէջ.

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Այս առտու Սուրհանդակաւ առնուած Լոնտոնի լրագիրք կը հաստատեն թէ «Քրոնդստադի» նորընծայ անգլիական ընդհանուր հիւպատոս [illegible] պաշտօն ընդունած է իւր կառավարութենէն.»

—Երկու օրէ ի վեր արժեթղթոց բարձրացումը կը վերագրուի Վիլհէլմ կայսեր խաղաղասէր յայտարարութեանց.

—Զարիպրոտի, Իսթիմանի և Այիւ. Բուլեկի սահմանագլխին միջեւ երկաթուղին 27ին. Նոյն թուականին Սերպիոյ պատրաստ պիտի լինի իւր ճիւղն հասարակութեան յանձնելու, և Կ. Պոլսոյ դեսպանք պիտի խնդրեն Բ. Դռնէն (կ՚ըսէ Սոֆիայէ յունիս 24 թուով հեռագիր մը) որ անյապաղ ստորագրէ Թուրքեւսպանիայ պայմանագիրն, որպէս զի բոլոր գիծն ըստ կարի շուտ բացուի.

—Գերմանիոյ նոր գահաժառանգն, որ Վիլհէլմ անուամբ կը յորջորջուի, թէև վեց տարեկան է տակաւին, ի Պերլին առանձին պալատի մը մէջ պիտի հաստատուի, և իւր սեփական «Իշխանական Տունը» պիտի ունենայ, յատուկ պաշտօնատարներով.

—Վիքթօրիա Կայսրուհին որոշեր է Հօմպուրկ քաշուիլ իւր աղջիկներով, և հոն առանձին կեանք մը վարել.

—Աւստրիոյ-Ունկարիոյ Պատուիրակութիւնք գոհութեամբ քուէարկեցին Պոսնա-Հերսեկի եւմացոյցը. Սոյն գաւառաց Վարչապետ Պ. Ֆոն Քալլայ յայտարարեց թէ կը զբաղի տասնորդը վերածել դրամական տուրքի մը. Երկուց գաւառաց մէջ կան այժմ 5,000 քիլօ քիլոմէթրօ ուղիներ, որք արդի պէտքերուն կը բաւեն. Ժողովուրդն աւստրիական վարչութեան նկատմամբ իւր համակրանքը ցուցուց սիրալիր ընդունելութիւն մ՚ընելով Ռուտոլֆ Իշխանին և Սթէֆանի Իշխանուհւոյն.»

—Տքթ. Սըր Մորըլ Մաքենզի Լա Հէյի [illegible] լրագրոյն խմբագրին յայտարա—

—)(48)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Ո՛հ, այժմ դատապարտեցէք զիս, բաժանման վճիռ արձակեցէք.

Ոգեւորուած էր Աստղիկ, աչերն անսովոր կենդանութիւն մ՚ունէին, ձայնն անսովոր չեշտ մը, եւ իւր արդար զայրոյթին մէջ բարձր, վեհ կը լինէր.

—Բայց ի՛նչ բաժանում, գոչեց նա յանկարծ եւս քան զեւս հրաբորբոք եւ արհամարհոտ. դատապարտութիւնը նոր չէ՛. բաժնուած չե՞մ նա ինձմէ իւր սրտովն, զատ տա՞ն բնակելու մէջ է բաժանումն . . . ձեր վճիռը նոր բան մը չը պիտի յայտնէ. պիտի դատապարտէ զիս. բայց դատապարտուած եմ ես արդէն, ի՛նչ բան այլ եւս կրնայ զիս աւելի դժբաղդ ընել, ի՛նչ բան. ոչինչ ունիմ աւելցնելիք, բաժանումէն չեմ վախնար, դատապարտուած ըլլալէ կը սարսափիմ. . .

Աստղիկ չը կրցաւ շարունակել իւր խօսքն, յուզումը կը խեղդէր ձայնը կոկորդին մէջ, եւ արտասուք ողողած էին իւր աչերն.

Ատենապետն ըսաւ ծանրադէմ.

—Տիկին, ձեր յուզումն այսօր թոյլ չը տար ձեզի պատասխանել ձեր վրայ ծանրացեալ ամբաստանութեանց. ուրեմն կը վերջացնեմ մեր այս օրուան նիստն, սպասելով որ յաջորդ նստի մը մէջ փաստեր ցոյց տաք, արդարացնէք ինքզինքնիդ փոխանակ արտասուելու.

Եւ նիստը վերջացած էր.

—Եկո՛ւր, աղջիկս, եկուր, գոչեց վարժապետն իւր ամենէն յուզեալ ձայնիւ, ձեռներն Աստղիկի երկնցնելով համբուրելու համար անոր խոնաւ աչերն, եւ դառնալով փոխանորդ հօր որ ատեանէն կը մեկնէր.—Անմե՛ղ է աղջիկս, եթէ կը հաւատաք, հայր սուրբ, որ դժոխք մը կայ, այդ դժոխքը կ՚երթաք եթէ դատապարտէք զինքն, դժոխքը . . . ու վերստին իւր աղջկանն ուղղելով խօսքն.—Երթանք, մի յուսահատիր, աղջիկս.

Եւ Աստղիկ իւր քօղն երեսին ձգելով վերստին կրթնեցաւ իւր ծերունի հօր թեւին, սանդուխներէն վար իջնելու համար. կը դողդողէին ծնգերն. Երբ բակին հասան ու վարժապետը մեկնելու պատրաստուելով կը փորձէր իւր ալբուած հովանոցը բանալ անձրեւին դէմ որ չէր դադրած դեռ՝ բարապան մը եկաւ իմացնել իրենց թէ «էֆէնտիներէն մէկը» կառք մը պատրաստած էր իրենց համար որ զիրենք մինչեւ կամուրջ պիտի տանէր.

—Ո՞ր էֆէնտին է այդ, հարցուց վարժապետը սրտատրոփ, սխալ ըլլայ.

—Ես նոր եմ եկած, չեմ ճանչնար. սև մօրուքով . . .

—Գարեգի՞ն էֆէնտին, ըսաւ վարժապետն իւր աղջկան.

Հայր ու աղջիկ իրարու աչքի մէջ նայեցան, շատ բան ըսած եղան իրարու.

ԼԶ

—Ի զո՛ւր, Անդրանիկ աղա, ի զուր. բնաւ չուզեր կոր հաշտուիլ. չորս անգամ դիմեցի պէյին որպէս զի հասկնամ թէ արդեօք հաշտութեան դիտաւորութիւն ունի՞. բայց ընդհակառակն, իւր ըսածին նայելով ոչ միայն հաշտուիլ չուզեր այլ նոյն իսկ նամակ մը պիտի ուղղէ եղեր Դատաստանական Խորհրդին զայն պատասխանատու ընելու համար իւր դատը մինչեւ այսօր, այսինքն երեք չաբաթ յետաձգած ըլլալուն համար.

—Ուրեմն բնաւ յոյս չկա՞յ . . .

—Կը ցաւիմ, սակայն բնաւ. Ստուգիւ մեր Խորհուրդը շատ հակառակեցաւ այս երեք չաբթուան յետաձգման դէմ զոր ես առաջարկեցի, վասն զի իրենց փաստաբանը կը պահանջէր որ ստիպողութիւն տրուի գործին. սակայն վերջապէս կրցայ զիրենք համոզել. եւ ինչպէս ծանուցուած է անշուշտ ձեզ, վաղը նորէն պիտի ներկայանք Խորհրդին առջեւ. միայն թէ այս անգամ բոլորովին հրաժարած եմ ես.

—Բայց ի՛նչ կը լսեմ. սակայն ինչո՞ւ համար, Գարեգին էֆէնտի, կ՚աղաչեմ ըսէք . . .

Եւ Գարեգին մելամաղձօրէն գլուխը շարժելով.

—Մի՛ հարցնէք, Անդրանիկ աղա, մի՛ հարցնէք.

—Բայց ի սէր Աստուծոյ, ըսէ՛ք . . .

—Հրաժարեցայ վերջնապէս, վասն զի չուզեցի որ ձեր աղջիկը դատապարտուի իմ առջեւս.

—Բայց ի՞նչ կ՚ըսէք, չեմ հասկնար . . .

—Սակայն առաջուց ձեզի մի հարցնէք ըսի,—յարեց Գարեգին եւս քան զեւս մրդովեալ.

—Ի՛նչ, պիտի դատապարտե՞ն աղջիկս . . . չէ, արդարութիւնը չեն կրնար ոտքի տակ առնել, արդարութիւն . . .

—Բայց ի՞նչ կրնանք ընել եթէ անիրաւութիւնն արդարութիւն կարծեն խորհրդոյն անդամներն եւ այդպէս համոզուին խղճովին. խօսեցայ իրենց Աստղիկին վրայ, իւրաքանչիւրին զատ զատ խօսեցայ. բայց ի զուր, ամենքը նախապաշարեալ են իրեն դէմ, ամենքն, առանց բացառութեան. ստոյգ է որ, Անդրանիկ աղա, խնդրոյն ամեն մասնագէտներն ալ դժբաղդաբար իրեն դէմ են. այս մասին նոյն իսկ վարչութեան անդամոց հետ տեսակցեցայ, բայց օգուտ չըրաւ. այնքան հաստատապէս համոզուեր են որ ամենքն ալ «իրմէ խոստովանութիւն մը կրնանք սպասել եւ ոչ ինքնապաշտպանութիւն մը» կ՚ըսեն կոր, եւ իւրաքանչիւրն անհատապէս խնդիրին իւր արմատէն ուսումնասիրած ըլլալ ցոյց կուտայ կոր ինքզինք. չը համոզուեցան ըսածներուս, եւ բնաւ չը համոզուեցան. այն ատեն [illegible] մը առաջարկեցի որ հնար մը գտնուի [illegible] վճիռ մը տալու որով դարձեալ իրարմէ կը բաժնուէին, բայց օր մը թերեւս կրնան միանալ իրարու, եւ զաւակն ալ իրմէ չեն առնուր, բայց . . .

—Բայց ի՛նչ, դա՞րձ ալ չը զիջան, գոչեց վարժապետը դողդոջուն.

—Դժբաղդաբար, եւ այն ատեն իւր դատապարտութիւնն ապահով տեսնելով, հրաժարեցայ, եւ անդառնալի կերպիւ.

—Ա՛հ, պիտի դատապարտե՞ն ուրեմն աղջիկս, գոչեց ծերունին այլայլեալ եղած. բայց չէ՛, թո՛ղ չը պիտի տամ . . .

—Այո, մի վհատիք, կրնաք վերաքննութեան համար վարչութեան դիմել.

—Եւ յետո՞ . . .

—Վարչութիւնը չորս անդամէ բաղկացեալ Մասնաժողով մը կը կազմէ որոյ երկու անդամք վարչութենէն եւ միւս երկու անդամք Կրօնական Ժողովէն կ՚ըլլան. այդ Մասնաժողովը կը քննէ Դատաստանական Խորհրդոյ տեղեկագիրն, եւ եթէ անիրաւութիւն մը տեսնէ անոր մէջ, զայն վերստին Դատաստանական Խորհրդոյ կը յղէ ի վերաքննութիւն, եւ եթէ օրինաւոր գտնէ՝ կը հաստատէ զայն. բայց անկից յառաջ, թո՛ղ Աստղիկ լաւ պաշտպանէ ինքզինք վաղուան ժողովին մէջ. Արթաքին վկայութիւնը կարեւորութիւն ունի, պէտք է որ ներկայանայ ժողովին, թէպէտ եւ օր անցած ըլլալով շատ մեծ չէ իւր վկայութեան կարեւորութիւնը. կը կասկածին թէ նախապէս համաձայնած էք իրեն հետ. ամենէն աւելի արժէք ունեցող վկայութիւնն այդ անպիտան կառապանինը կրնար ըլլալ. բայց նա անգամ մը ուրացած ըլլալով թէ չէր ճանչնար այն անձն որուն սենեակ մը բացեր էր, վասն զի դիմակաւոր էր այն, այլ եւս մեծ հաւատք չեն ընծայեր իւր խօսքերուն, եթէ ճշմարիտը խոստովանիլ ուզէ. բայց թո՛ղ որ արդէն այդ Նիքօլին Պոլսէն մեկներ է կ՚ըսուի, իւր ծառայութիւնը թողլով.

—Ի՞նչ կ՚ըսէք, ստո՞յգ է.—Բայց ստոյգ ըլլալու է այս, վասն զի Արթաքին ըսաւ ինծի անցեալ օր թէ օրն երկու անգամ կ՚երթար զինքը փնտռելու բայց չէր գտնար. միւս կառապանները կը պատասխանէին թէ չեն գիտեր ուր գացած ըլլալը. Հիմա խնդիրը կնճռոտեցաւ, Գարեգին էֆէնտի, գոչեց վարժապետը սարսափահար.

—Մի յուսահատիք ըսի, Անդրանիկ աղա, մի յուսահատիք. ձեր աղջիկն ազդու պաշտպանութեամբ մը կրնայ թերեւս ինքզինք արդարացնել, յոյս տուէք իրեն.

—Ժամերով կը խօսիմ իրեն, խօսած եմ իրեն, Գարեգին էֆէնտի. յորդորեցի զինքն որ անվախ կերպով ինքզինք պաշտպանէ, ես ալ ըսի թէ ի հարկին վարչութեան կրնանք դիմել. բայց ի՞նչ կը պատասխանէ, գիտէ՞ք «ի՞նչ պիտի ընէ վարչութիւնը, Դատաստանական Խորհրդոյն վճիռը պիտի ջնջէ, այնպէս չէ՞. բայց կրնա՞յ Արամի սրտէն ինծի համար ունեցած ատելութիւնը ջնջել . . . » Ա՛խ, Գարեգին էֆէնտի, կը վախնամ որ վաղն ինքզինք պաշտպանել չը պիտի ուզէ. Արթաքին ժողովին թող ներկայ ըլլայ ըսի, բայց մերժեց, «բնաւ մարդու ձանձրութիւն չը պիտի տաք» ըսաւ. գիշեր մը ամբողջ լուսցուցի, իւր պաշտպանութեանն համար ճառի ձեւ բան մը պատրաստելով, եւ ուզեցի որ գոց ընէ, բայց դարձեալ մերժեց. Գարեգի՛ն էֆէնտի, խելքս չը հասնիր կոր, չեմ գիտեր, վախնամ որ վաղը տարօրինակ բաներ պիտի ըսէ խորհրդին առջեւ փոխանակ ինքզինք պաշտպանելու, բայց . . . վշտացեա՜լ է, վշտացեա՜լ . . .

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

(Շարունակելի)

րեց թէ մինոր․ ամսուն մէջ ինք արդէն համոզուած էր թէ Ֆրետերիկ Գ․ի հիւանդութիւնը քաղցկեղային է, բայց պաշտօնապէս չէր յայտարարած, վասն զի յայնժամ Ֆրետերիկ Գ․ի կայսերական գահուն վրայ բազմիլը շատ պիտի դժուարանար, և Վիքթէօ Իշխանի Խնամակալութեան խորհուրդը պիտի գիրանար, որով պիտի յաջողէր այն կուսակցութիւն որ հակառակ էր Ֆրետերիկ Գ․ի․ Սըր Մօրըլ յարեր է թէ մէկէ զատ բոլոր գերման բժիշկներէն շատ բարեկամաբար բաժնուած է․

—Սօֆիայէ կը հեռագրուի առ Թայմզ․ «Երէկ, երեք սպայներ կրակ բրին ռուսական պատերազմին ի պատիւ Սոֆիայի դրան առջեւ բարձրացեալ յիշատակարանին վրայ։ Այս բարբարոսական գործ ընդհանրապէս կը պախարակուի, բայց ադոր տակ կը տեսնուի օտար գործակալներու ձեռքն, որք կ'ուզեն վէճ յարուցանել ի մէջ պուլկար կառավարութեան և գերման հիւպատոսին, որուն յանձնեալ է ռուսական շահուց պաշտպանութիւնը։ Նախարարութեան ազատական անդամք այս երեկոյ Փիլիպէ պիտի վերադառնան, բայց նախարարական տագնապը չէ վերջացած դեռ։ Պահպանողական նախարարք Պ. Սթօյլով և Պ. Նաչեւիչ առ Պ. Սթամպուլով յանձնեցին իրենց գրաւոր հրաժարական։ Բացորոշապէս կը յայտարարեն թէ չպիտի շարունակեն իրենց պաշտօն եթէ Փոփով հազարապետի դատապարտութիւնը չեղծուի։ Պ. Սթամպուլով իրաւախոհութեան մը կը փափաքի, բայց տարակուսելի է որ իւր պահպանողական պաշտօնակիցք գիջօղներ ընեն։»

— «Իրաւարարութեան և Խաղաղութեան միջազգային Ընկերակցութիւնն», որ կեդրոնատեղին է ի Լոնտոն և որ մասնաճիւղեր ունի ամեն մայրաքաղաքաց մէջ, պաշտօնագիր մը ղրկեր է Վսեմ. Սայիտ փաշային, անոր ուշադրութիւնն հայցելով ներքին խնդրոյ մը վրայ, ըստ դաշնագրական տրամադրութեանց։

—Նոր Նահանգն, որ հազիւ երկու ամիս առաջ զՊ. Պուլանժէ Երեսփոխան ընտրած էր ստուար մեծամասնութեամբ, անցեալ շաբթուն մէջ Հանրապետական մ'ընտրեց իբրեւ Երեսփոխան անդամ։ Պուլանժէականք գրեթէ անհետացած էին այս երկրորդ ընտրութեան մէջ։ Շարանթի պուլանժէական պարտութենէն յետոյ, Նորի այս նոր ընտրութիւն ցոյց տալ կը թուի թէ պուլանժէական շարժումն իրօք կը տկարանայ Ֆրանսայի մէջ։

—Վիլհէլմ Կայսր որ 29 տարեկան հասակին մէջ չորս մանչ զաւակներ ունի, ի մօտոյ հինգերորդ զաւակ մը պիտի ունենայ։ Աւգուսթա-Վիքթորիա Կայսրուհին յղի է, և ծննդաբերութիւնն օգոստոսի սկիզբը կը սպասուի։

ՌՕՊԷՐԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ կատարուեցաւ Ռօպէրթեան վարժարանի պարգեւաբաշխութեան հանդէսն ի Պէպէք։ Վարժարանի ընդարձակ ուսումնասրահը շատ անձուկ կուգար խուռն բազմութեան եւրոպացի, հայ և յոյն ընտանեաց, որք փութացած էին ներկայ գտնուիլ այս կրթական հանդիսին։ Սրահը զարդարուած էր ամերիկեան աստեղալից դրօշներով, և դափնիներով։ Դրան վերեւ վարժարանին երկու գլխաւոր բարերարաց Ռօպէրթի և Համլինի մեծադիր լուսանկարք, որոց ճիշդ դիմացը լատինական տեղեկագրի արձանագրութիւն մը, omnia per Deum։ Յատուկ տեղ մը պատրաստուած էր դպրոցին նախորդ շրջանաւարտներուն, որոնք շատեր, հայ և պուլկար, ներկայ էին։ Ժամ 7ին հանդէսն սկսաւ։ Բեմին վրայ եկան բազմիլ ամերիկեան դեսպանն, Պ. ըՍթրաուս, առաջին քարտուղարն և հիւպատոսն, Գերապատիւ Սրուանձտեանց եպիսկոպոս, Արժ. Այվազեան Եղիշէ վարդապետ, Տէր Մկրեան Հայր, Յունաց Պատրիարքին փոխանորդը, Պուլկարաց էկզարքին մէկ ներկայացուցիչը, Զայեան Իլիաս էֆէնտի, դեր-Ատենապետ Քաղաքական Ժողովոյ, Պ. Բիրս, անգլիացի փաստաբան, և այլ պատուաւոր հրաւիրեալք, վարժարանի Տնօրէնին և դասատուաց հետ։ Քիչ յետոյ ներս մտան ուսումնաւարտք, առաջնորդութեամբ դպրոցին վաղեմի դասատուներէն պատմագէտ Պ. Կրօմէրի։ Այս տարուան ուսումնաւարտք 28 երիտասարդներ են, 12 հայ, 15 պուլկար և 1 յոյն։ Հայ ուսանողք են․

Պ. Աստուր Լեւոն
» Խանճեան Նշան
» Խանտանեան Երուանդ
» Կիւլպէնկեան Յարութիւն
» Հելվաճեան Սենեքերիմ
» Մարգարեան Պետրոս
» Մարկոսեան Տիրան
» Մուրատեան Տիրան
» Մուրատեան Լեւոն
» Ունճեան Մկրտիչ
» Սիրունեան Գառնիկ
» Ֆինճանճեան Միհրան

Երաժշտաց խումբը վարժարանին դասատու ծանօթ հայ երաժիշտ Սուրենեան էֆէնտիի [illegible] հնչեցուց եւ յետոյ Տնօրէնն յիշեցնելէ յետոյ թէ վարժարանին հիմնադրութեան 25րդ տարեդարձն էր այս տարի, խօսք տուաւ ճառախօս ուսումնաւարտից։ 28 ուսումնաւարտներու մէջէն 18 հոգի ընտրուած էին խօսելու հետեւեալ նիւթերու վրայ․

Թուրքերէն (անգլերէն) Ն. Ընկելօֆ։
Արարատ եւ իւր ժողովուրդը (ֆրանսերէն) Լ. Աստուր։
Քաղաքակրթութիւն եւ ազատութիւն (անգլերէն) Ս. Պաթչըվառօֆ։
Տասնիններորդ դար (անգլերէն) Պածօֆ։
Քաղաքակրթութիւն հին Յունաստանի (յունարէն) Ս. Քասսարիս։
Արժէք սկզբանց (պուլկարերէն) Թ. Ճօրճէվիչ։
Գերագոյն նպատակ կենաց (ֆրանսերէն) Յ. Կիւլպէնկեան։
Կարեւորութիւն գեղարուեստից (անգլերէն) Ե. Խանտանեան։
Զօրութիւն կամաց (անգլերէն) Ի. Իլիեֆ։
Յառաջադիմութիւն (անգլերէն) Ա. Իվանօֆ։
Յարատեւութիւն դաշնակցաջախմութեան, (անգլերէն) Ի. Գարա-Միխայլօֆ։
Ազդեցութիւն տան (պուլկարերէն). Վ. Գարա-Միխայլօֆ։
Ազդեցութիւն պարագայից ի վերայ մարդոյ (անգլերէն) Ի. Լէչեֆ։
Մեր պարտքն առ մեր ընկերակիցս (անգլերէն) Պ. Մարգարեան։
Ազդեցութիւն մեծ մարդոց (անգլերէն) Լ. Մուրատեան։
Խիղճ, դրօշ արդարութեան (թուրքերէն) Մ. Ունճեան։
Ընտանիքի դերն մարդկային ընկերութեան մէջ (հայերէն) Գ. Սիրունեան։
Եղբայրութիւն ազգաց (անգլերէն) Պ. Սօվթօֆ։

Այս տասնութ ուսումնաւարտից մէջ ոմանք չկրցան խօսիլ ժամանակի սղութեան պատճառաւ։ Խօսողներուն մէջ ամենէն աւելի ծափահարուեցաւ հայ աշակերտ մը Պ. Մկրտիչ Ունճեան, որ իւր քսանութ ընկերաց առաջինն հանդիսացած էր բոլոր քննութեանց մէջ, և որ խօսեցաւ թուրքերէն ընտիր ճառ մը։

Այս ճառերէն յետոյ, դպրոցին տնօրէնը վկայականներ բաշխեց ուսումնաւարտից որոց նուիրուեցան բազմաթիւ փունջեր իրենց ծնողաց կողմէ։ Ժողովուրդը ծափահարեց անձնիւր աշակերտ, և նա որ ստացաւ աւելի փունջ, աւելի ծափահարուեցաւ, ինչ որ հեռի էր արդարութիւն ըլլալէ։ Յետոյ կատարուեցաւ մրցանակաց բաշխումն, և գոհունակութեամբ տեսանք թէ յառաջիկայ տարւոյ ուսումնաւարտից առաջին աշակերտն է հայ պատանի մը, Պ. Երուանդ Ճէճիզեան, որ ստացաւ առաջին մրցանակ։

Վարժարանին նախորդ ուսումնաւարտներէ խումբ մը պուլկար երիտասարդներ, վարժարանին հիմնադրութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ, նուէր բերած էին հիմնադիր Ռօպէրթի մէկ ընտիր իւղաներկ պատկերն և պուլկարական ճերմակ-կանաչ դրօշ մը, զոր ուղերձով մը ներկայեցին առ Տօքթօր Ռօշըլըրն տնօրէն դպրոցին։

Յետոյ խօսք առաւ Ամերիկայի դեսպանն Պ. Սթրաուս, որ կը նախագահէր հանդէսին։

Պ. Սթրաուս խօսեցաւ կրթութեան օգուտներուն վրայ, ըսաւ թէ կրթութիւնը երկրի մը ոյժերը կ'աւելցնէ, զօրացնելով անհատները, և թէ հետեւաբար Ռօպէրթեան վարժարանն, որ ամեն տարի ուսեալ երիտասարդներու խումբ մը կը հասցնէ, մեծապէս օգտակար կը լինի երկրին։ Խօսքն ուղղելով այս տարուան շրջանաւարտից, ըսաւ անոնց թէ այժմ իրենք շատ բան գիտնալ կը կարծեն, այլ յետոյ պիտի համոզուին թէ ինչ որ գիտեն ոչինչ է բաղդատմամբ այն բաներուն, զորս դեռ կրնան սորվիլ, և հրաւիրեց զիրենք չը լինիլ յանձնապաստան։ Ն. Վսեմութիւն խօսեցաւ նաև այն բարեբար դերին վրայ, զոր կը վարէ Թուրքիոյ լուսամիտ Վեհապետն, Ն. Կ. Վեհափառութեան Սուլթանին Համիտ Խանին, որ անխոնջ յօրութիւն կուտայ կրթական գործին և որոյ շնորհիւ դաստիարակութեան բարիքները տակաւ կը ծաւալին բոլոր օսմանեան կայսրութեան մէջ։

Պ. Սթրաուսի ընտիր ճառն ջերմ ծափահարութեանց արժանացաւ։

Յունաց Պատրիարքի փոխանորդէն յետոյ, որ խօսեցաւ յունարէն, ոտքի ելաւ Գեր. Սրուանձտեանց Հայրն և հակիրճ բայց ազդու ատենաբանութիւն մ'ըրաւ։ Խօսեցաւ կրթութեան օգուտներուն վրայ և գովեց Ռօպէրթեան վարժարանն որ Հայ ազգին ալ կը նուիրէ ուսեալ երիտասարդներ։ Յիշեց զՌօպէրդ և զՀամլին, և Տօքթէօր Ռօշըլըրին շնորհակալութիւն յայտնեց ի դիմաց հայ հասարակութեան։ Յետոյ խօսքն ուղղելով հայ ուսումնաւարտից հրաւէր կարդաց անոնց իրենց ստացած կրթութիւնն ազգին օգտակար ընելու։ Հայր Սրուանձտեանցի խօսքերը քանիցս ընդմիջուեցան ուժգին ծափահարութեամբք։

Պ. Կառէֆէ յետոյ, որ խօսեցաւ պուլկարերէն, խօսք առաւ Պ. Բիրս, պերճախօս փաստաբան։ Սա յայտարարեց թէ մեծ շնորհակալութեան արժանի է նաև Մըսըզըր Համլին որ յղացած է Կ. Պոլիս վարժարան մը հաստատելու գաղափարն և համոզած է զՄարդասէրն Ռօպէրթ որ իրագործէ այդ ծրագիրն։

Հանդէսը վերջացաւ աղօթքով մը, զոր յոտին կացեալ երգեցին ներկայք։ Հանդիսականաց մէջ ստուար մեծամասնութիւն կը կազմէին Հայք յորս կը գտնուէին բազմաթիւ ծանօթ ընտանիքներ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առուր Հաքիքաթի մէջ կը կարդանք թէ Վեհ. Սուլթանն ընդունած է Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանի հրաժարականն ի Պատրիարքութենէ Կ. Պոլսոյ և վաւերացուցած Ն. Ամենապատուութեան Երուսաղեմի Պատրիարքութեան ընտրութիւնն և միանգամայն հրամայած՝ Տեղապահ մը կարգել ցընտրութիւն նոր Պատրիարքին։

Մինչեւ այս առաւօտ մեր առած տեղեկութեանց նայելով այս լուր կանխահաս կը համարուի։

Քաղաքական Ժողովն երէկ առաւօտ ի նիստ գումարեցաւ յԵրուսաղեմատուն ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի և զբաղեցաւ գլխաւորաբար կեդրոնական Սնտուկի այս տարուան ելմտացոյցի քննութեամբն և Տիվրիկի վագֆին ծանուցեալ խնդրովը։

Ժողովն իւր յառաջիկայ նստին յետաձգեց այս երկու խնդրոց մասին իւր տալիք վերջնական որոշումն։ Նոյնպէս որոշեց իւր յառաջիկայ նստին հրաւիրել Տիվրիկի վագֆին արդի հոգաբարձութիւնն և մէկ քանի Տիվրիկցիներ։

Կրօնական Ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի։

Ժողովը նախ ընթերցաւ Դատական և կրօնական գործոց Վսեմ. Նախարարին պաշտօնագիրն որ կրօնական ժողովոյ ընտրութիւնը կը վաւերացնէր։

Այս առթիւ ժողովականք բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանի։

Գաւառաց ոմանց կողմէ ընծայացուներ ներկայացուած էին ի Պոլիս քահանայ ձեռնադրուելու համար։ Ժողովն սկզբամբ մերժեց ի Պոլիս քահանայ ձեռնադրուելու դրութիւնն և որոշեց որ ամեն ընծայացու իւր վիճակին մէջ ձեռնադրուի։

Սանտալճեան Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս հեռագրաւ յայտնած էր թէ իւր անձնական տկարութեան պատճառաւ չէր կրնար Զօրում երթալ։ Ժողովն որոշեց հեռագրաւ ծանուցանել Գեր. Ստեփան եպիսկոպոսին որ անպատճառ Զօրում երթայ։

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ խնդիրներով։

Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոց գումարումէն յետոյ Խառն Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ Ժամ 6½ին և ի մէջ այլոց հետեւեալ որոշումները տուաւ։

Տիգրանակերտի Պատրիարքական Փոխանորդ կարգեց Վանայ Պատրիարքական Փոխանորդ Ալէաթճեան Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոսն եւ Ն. Գերապատուութեան յաջորդ կարգեց Վանայ Կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Արժ. Թադէոս վարդապետն։

Ժողովն ընդունելով Ռոտոսթոյի առաջնորդ Գեր. Ներսէս եպիսկոպոսի հրաժարականն, որոշեց նոր ընտրութեան հրահանգ տալ եւ առաջնորդական ընտրելեաց հետեւեալ ցանկը պատրաստեց․

Գեր. Գէորգ Ծ. Վ. Ռուսճուքլեան
Արժ. Մաղաքիա » Տէրունեան
» Վահան » Յակոբեան

Զնքուշի Արտիչ գիւղացիք երէկ բազմութեամբ Ազգ. Պատրիարքարան եկած էին իրենց ծանուցեալ խնդրոյն կարգադրութիւնը խնդրելու համար։ Ազգ. [illegible] պէտք եղած դիմումները պիտի լինին կայս. կառավարութեան մօտ որպէս զի իրենց խնդիրը կարգադրուի եւ այս առթիւ անմիջական տնօրինութիւններ ըրաւ։

ԱԶԴ

Հայերէն, Ֆրանսերէն և Թուրքերէն լեզուաց ու չափագիտութեան հմուտ երիտասարդ մը, բարձրագոյն վարժարանէ մը վկայեալ, կը փափաքի կա՛մ վարժարանաց մէջ և կա՛մ տանց մէջ դասախօսութիւն ընել։ Կարող է նաեւ պաշտօն ստանձնել առեւտրական տան մը մէջ։ Պէտք ունեցողը կրնան դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։ 1869 2—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Տրապիզոնի Նահանգին Կեօրելէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Վագֆը Քէպիրի գայմագամ Մուսթաֆա Ֆէհմի էֆէնտի եւ նմա յաջորդեց Կեօրելէի գայմագամ Մէհմէտ Էմին էֆէնտի։

Եանեաի նահանգին Ավլոնեա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ճէպէլը Բիմէի նախորդ գայմագամ Նէճիպ էֆէնտի։

Էնկիւրիի նահանգին Ագտաղ Մատէն գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ղարայի Գարաաղաճի նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Իզզէթ էֆէնտի։

Գոնեայի Նահանգին Գարաբինար գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Շէրնագի նախորդ գայմագամ Ալի Աթա էֆէնտի։

Առաջին կարգի Շէֆագաթ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Խալքէտին փաշայի անդրանիկ աղջկան։

Երկրորդ կարգի Շէֆագաթ՝ Ն. Բարձրութեան երկրորդ ու երրորդ աղջկանց եւ Սէլանիկի կուսակալ Ղալիպ փաշայի աղջկան։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔ

Արտաքին գործոց նախարարութիւնը շրջաբերական մ'ուղղեց մեծ Տէրութեանց քով գտնուող օսմ. դեսպանաց։ Այդ շրջաբերականին կցուած էր պատճէնն Սուէզի ջրանցքի պայմանագրին որոյ վրայ համաձայնութիւն գոյացուցած են արդէն Թուրքիա, Ֆրանսա և Անգլիա։ Բ. Դուռը կը հրաւիրէ իւր դեսպանները պայմանագիրն հաղորդել այն տէրութեան որուն քով կը ներկայացունեն զԹուրքիա, յայտնելով միանգամայն թէ օսմ. կայս. կառավարութիւնը կը փափաքի գիտնալ թէ կը հաւանի՞ն այդ պայմանագրոյ պարունակած տրամադրութեանց։

ՎԱՆԱՅ ԼԻՃԸ

Թարճիմանը կիմանայ թէ Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ Վեհ. Սուլթանին մատուցուած է տեղեկագիր մը որպէս զի Վանայ լճին մէջ շոգենաւ բանեցնելու համար մենաշնորհ տրուի Դավաֆեան էֆէնտիի և ընկերաց։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Նէօլոյոս կիմանայ թէ Բեդրոսպուրկի օսմ. դեսպան Շաքիր փաշա հեռագիր մ'ուղղելով առ Բ. Դուռն ծանուցած է թէ Ռուսիոյ պաշտօնական ակմբոց մէջ հաստատութիւն գտնող զրոյցի մը նայելով, Զարին կառավարութիւնն ի մօտոյ նոր ձեռնարկ մը պիտի ընէ մեծ Տէրութեանց մօտ, պուլկարական խնդրոյն կարգադրման համար։ Դեսպանը կը յարէ թէ Բեդրոսպուրկի մէջ համոզուած են թէ Պերլինի Դահլիճը չպիտի մերժէ ոյժ տալ այս ձեռնարկին։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Օսմանեան Սպայակոյտը պատրաստած է ընդարձակ ծրագիր մը որ կը վերաբերի Մակեդոնիոյ և վերին Ալպանիոյ այլ և այլ կողմերը կառուցանելի ամրութեանց։ Այս ծրագիր կը պարունակէ նաեւ յիշեալ երկու նահանգաց մէջ ռազմական ուղիներու շինութեան առաջարկ մը։ Սէլանիկ քաղաքը պաշտպանողական զօրաւոր միջոցներով պիտի ամրացուի թէ՛ ծովու և թէ՛ ցամաքի կողմէ։ Այդ ծրագիր, որոյ պատրաստութեան մասնակցած են օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերմանացի սպայք, մատուցուած է զինուորական կազմակերպութեան բարձրագոյն յանձնաժողովոյն որ կը գումարուի ի կայս. պալատն։

ԳԱՅԹԱԿՂԱԿԱՆ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս խորագրոյն ներքեւ հետեւեալը կը կարդանք Ֆար դը Պօսֆօրի մէջ․

«Անթիմոս անուն յոյն քահանայ մը զոր Ֆէնէրի Պատրիարքարանն արգիլած էր քահանայագործելէ և բանադրած, գիւղացին կը հանդիսանայ գայթակղութեան մը որ երկար ժամանակէ հետէ կը տեւէ հանրային զայրոյթը գրգռելով։ Հակառակ այն բանադրանաց զոր կրած է, այդ արտաքսեալ [illegible] քահանայագործել Արեճուի բազմամարդ գիւղի եկեղեցւոյն մէջ, պատարագ մատուցանել և պսակ, մկրտութիւն ու թաղում կատարել, իբր թէ իւր նուիրական պաշտօնէն մերժուած չլինէր։ Արեւելեան օրթոտոքս եկեղեցւոյ Պետին դէմ եղած այս անարգանքէն զայրացեալ՝ Արեճուի ժողովրդեան մեծամասնութիւնն հանրագիր մ'ուղղած է Յունաց Պատրիարքարանին ստիպողաբար խնդրելով որ պատժուի այդ անարժան քահանան և ուրիշ երէց մը ղրկուի անդ։

«Ի զարմանս համայնից, Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքը փոխանակ այդ ըմբոստ քահանային անմիջական ձերբակալումը պահանջելու, օսմ. կայս. իշխանութեանց հետ վէճի բռնուած է այդ արտաքսեալ եկեղեցականին յանցաւոր լինելուն վրայ և նոցա հետ համախոհութեամբ կը քննէ թէ այդ քահանան կուսակցութիւն մը ունի՞ թէ ո՛չ Արեճուի բնակչաց մէջ։ Այս միջոցին, Անթիմոս հանդարտօրէն կը շարունակէ ըմբոստանալ եկեղեցական իշխանութեանց դէմ։

«Կը սիրենք յուսալ թէ Ամեն. Պատրիարքը պիտի ըմբռնէ վերջապէս թէ անօգուտ է կայս. իշխանութեանց հետ իւր կատարած այս վիճաբանութիւնը և անյապաղ ի գործ պիտի դնէ իւր անվիճելի իրաւունքը՝ վերջ մը տալով այս գայթակղական խռովութեան որ գառն վիշտ մը կը պատճառէ Արեճուի յոյն բնակչաց։»

ՍԱՄՍՈՆԻ ԾԽԱԽՈՏԸ

Եւրոպական լրագրաց մէջ կը կարդանք Ֆրանսայի ծխախոտի Ռէժիի վարչութեան մէկ պաշտօնական ազդն որ կը ծանուցանէ թէ 1888 յուլիս 15/27ին ելմտական պաշտօնատան մէջ հրապարակաւ նուազուրդ պիտի կատարուի Սամսոնի ծխախոտի տերեւներու գնման համար։ Այդ գնումն պիտի կատարուի երկու անգամէն և քանակութիւնն է չորս հարիւր հազար քիլոկրամ, Սամսոնի տերեւ—ծխախոտ ստորին տեսակ, 1886 և 1887ի հունձքերէն։ Գնելի ծխախոտին նմոյշներն ի տես դրուած են ի Բարիզ և Մարսէյլ և այն վաճառականք որք կ'ուզեն մասնակցիլ սոյն նուազուրդին, պարտին իրենց ղրկելիք ծխախոտին նմոյշներն որոշեալ օրին հասցունել ի Բարիզ, ծխախոտի վարչութեան բարձրագոյն ժողովոյն։

Յանձնառուութեանց տետրի պայմանաց կարելի է տեղեկանալ բաց ի Բարիզէ և Մարսիլիայէ, Տրապիզոնի և Կ. Պոլսոյ ֆրանսական հիւպատոսարանաց մէջ, ուր պէտք է դիմել։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Տրապիզոն Նահանգին 1305 տարւոյ Սալնամէն հրատարակուած է։ Սալնամէն, որ 341 երեսներէ կը բաղկանայ, ընդարձակ տեղեկութիւններ կը պարունակէ Նահանգին ընդհանուր վիճակին վրայ։ Սալնամէին կցուած է Նահանգին ելմտացոյցն և վիճակագրական ցանկ մը ուրկից կը քաղենք հետեւեալները։

Տրապիզոնի Նահանգը տարեկան 25,532,130 ղրուշ 12 փարա հասոյթ և 12,859,294 ղրուշ 28 փարա ծախք ունի որով տարեկան 12,672,835 ղրուշի հասոյթից առաւելութիւնը կը ղրկուի Ելմտական գանձուն։

Նահանգին բնակչաց թիւն է հետեւեալը․

	Արու	Էգ
Իսլամ	417162	381461
Յոյն	77002	68082
Հայ	21955	18934
Հռոմէական	635	623
Բողոքական	229	263
Նահանգին մէջ բնակող օտարազգիք	11228	6822
Օտարահպատակք	131	95

Ըստ այս վիճակագրի Տրապիզոնի Նահանգին բնակչաց ընդհանուր թիւն է 1,004,690 հոգի։

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանի երկաթուղեաց ճիւղին քարտուղար անուանեցաւ նոյն դիւանի քարտուղարներէն Հասան պէյ։

— Երկաթուղեաց տնօրէն Խայրի պէյ, ընկերակցութեամբ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մէկ քանի պաշտօնէից, երէկ յատուկ կառախմբով Պէլլովա ուղեւորեցաւ ուր Պէլլովա-Վագարէլի միացման գծերը պաշտօնապէս իրեն պիտի յանձնուին։

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Երուսաղեմայ Նախնական դատարանին վճիռք վերաքննելու համար յետ այսորիկ Պէրութի վերաքննիչ ատենին պիտի ներկայացուին։

—Պուլկար Նախարարութեան փոփոխման վերաբերեալ զրոյցք չհաստատուեցան մինչեւ այսօր։

— Ողջապահական վարչութեան օտար անդամք ռուսական դեսպանատան մէջ մասնաւոր գումարում մ'ունենալով, որոշեր են վերստին ներկայ գտնուիլ ժողովոյ նիստերուն, դիւանագիտութեան թողլով օսմ. անդամոց թուոյն վերաբերեալ միջազգային կար[illegible]։

—Ելմտական Նախարարութեան կողմէ կարգեալ յանձնաժողով մը նախընթաց օր գումարուեցաւ Օսմ. կայս. Պանքայի Պոլսոյ գրասենեկաց մէջ, քննելու համար տարուէ տարի Պանքային միջոցաւ վճարեալ օսմ. քոնսոլիտներու կտրօններուն թիւն։ Յանձնաժողովն երկար աշխատութիւն մը պիտի ունենայ իւր առջեւ և շաբաթներով պիտի զբաղի այս մանրախոյզ քննութեամբ։

— Վեհ. Սուլթանը պալատական բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը ղրկելով Մաղհար փաշայի ապարանքը, նորա որդւոյն մահուան առթիւ ցաւակցութիւն յայտնել տուաւ։

—Կայս. կառավարութիւնը եռամսեայ նոր պայմանաժամ մը շնորհած է Ժողէֆ Մուլթրան էֆէնտիի, որպէսզի Պէրութի նաւահանգստին շինութեան ձեռնարկէ։ Յայտնի է թէ յիշեալ արտօնատէրն յաջողած չլինելով նախապէս որոշեալ պայմանաժամուն մէջ գործի սկսիլ, Օսմ. կայս. Պանքային միջնորդութեամբ նոր պայմանաժամ մը խնդրած էր Նաֆիաէն։

—Սէլանիկի կուսակալութիւնն որոշեր է երկրագործական վարժարան մը և տիպար ագարակ մը հաստատել և իւր այս որոշումն հաղորդեր է Բ. Դրան։ Այս որոշում ի մօտոյ պիտի գործադրուի։

—Մաքսային վերատեսչութիւնն որոշած է երկու շոգենաւակներ գնել Պոլսոյ մաքսատանց գործածութեան համար։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամեն կողմ թէ ի Փարիզ հրատարակեալ Վոլթէր անուն թերթին ի Թուրքիա մուտքն արգիլուած է։

—Հաքիքաթ կիմանայ թէ Սէլանիկի նահանգին Տրամա գաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական Եօմէր Մուրատ էֆէնտի՝ իւր ինչ ինչ ապօրէն ընթացից պատճառաւ հարցաքննութեան ենթարկուեր է և թէ խնդիրը տեղեկագրուեր է Դատական Նախարարութեան։

—Կայս. Իրատէ մը արտօնած է Բաբէլի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Խալիտ պէյն գործածել իտալական կառավարութեան կողմէ իրեն նուիրեալ երրորդ աստիճանի Ս. Մօրիս Լազար պատուանշանը։

—Նաւահանգստի վերատեսչութիւնն որոշած էր Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանող մեծ և փոքր շոգենաւուց երկաթ նետելու և խարսխանչի կապուելու յատուկ օրինաց մասին ինչ ինչ բարենորոգումներ ի գործ դնել։ Արդ յիշեալ վերատեսչութիւնն որոշած է որ այս առթիւ կատարուելիք խորհրդակցութեանց մասնակցին նաև շոգենաւային օտար ընկերութեանց ներկայացուցիչք։

—Բ. Դուռը վաւերացուցած է Կըրէտէի ընդհանուր ժողովոյ կողմէ ընտրեալ Իտարէի ժողովը։

—Եանեաի Նահանգին Լէսքովիք գաւառը գաւառակի պիտի վերածուի և Իւլպէսան գաւառակն ալ կառավարչութեան կեդրոն պիտի լինի։

—Բարձր. Սպարապետի որդին գնդապետ Սաատի պէյ, որ իւր հիւանդութիւնը դարմանելու համար Պերլին կը գտնուի, հրաման ստացեր է ի հաշիւ կայս. կառավարութեան շինուած Մավզէրի հրացանները քննել։

—Երէկ Տրապիզոնէն մայրաքաղաք ժամանեց աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդ Մանէկա ասպետը։

—Հիւսէյին Ֆիքրի փաշա, որոյ մահը ծանուցինք, բնիկ Տէրսիմցի էր, տասը տարեկան հասակին մէջ Կ. Պոլիս եկաւ բաղդ փնտռելու։ Ի սկզբան պարզ քարտուղարի պաշտօն վարելէ յետոյ հեռագրական եւ Թղթատարական վարչութեան մէջ, յաջորդաբար անուանուեցաւ հեռագրական եւ Թղթատարական տնօրէն ի Շքօտրա, խորհրդական Ռումելեան Նախարարին, կառավարիչ Բերայի, կուսակալ Քոսովայի, Տէրսիմի և Բաղէշի։ Ինքն էր որ ձեռնարկել տուաւ Բաղէշի, Մուշ եւ Սղերդի Նահանգաց մէջ կառուղեաց շինութեան, առաջին անգամ տպարան հաստատեց ի Բաղէշ և հիմնեց այդ գաւառի համանուն լրագիրն, ինչպէս նաեւ Իսատիյէ վարժարան մը և յաջողեցաւ ի հնազանդութիւն բերել Մոտկի կոչուած ցեղն։ Ֆիքրի փաշա մեռաւ ի Հէքքեարի ուր կուսակալ էր մինչև որ այդ գաւառը կցուեցաւ Վանայ Նահանգին։

—Իտալիոյ հիւպատոսարանի դատարանն հետաքրքրաշարժ դատով մը պիտի զբաղի այսօր։ Թօնգօրտիայի պարտիզին մէջ օբերայի ներկայացումներ տուող իտալական խմբին թենօռ Պ. Կէռա գժտուած է տնօրէն Պ. Լապրինայի դէմ որ վճարելէ հրաժարած կը պահանջէ իրմէ, վասն զի առաջին երեկոյին, յորում Ֆաուստ կը ներկայացնէին, Պ. Կէռայի ձայնը նուաղելով, հազիւ կարող եղած էր իւր խաղին մինչեւ վերջը կատարել դերը եւ հետեւաբար անպաստ տպաւորութիւն մը թողած։ Պ. Լապրինա այժմ հեռացուցած է զինքը իւր խումբէն և երկրորդ թենօրին յանձնած է անոր տրուելիք դերերն։ Արդ, Պ. Կէռա իւր պայմանագիրը ցոյց տալով հիւպատոսարանին կ'առարկէ թէ ինք Թատրոնի մը մէջ երգելու համար պայմանագիր կնքած էր եւ ո՛չ թէ պարտէզի մէջ կառուցեալ Թատերաբեմի մը վրայ։

—Երեքշաբթի գիշեր ի Ղալաթիա Պօղոս անուն սրճագործ մը և Իսմայիլ անուն բեռնակիր մը զիրար վիրաւորեցին եւ երկուքն ալ հիւանդանոց փոխադրուեցան։

—Նախընթաց օր Աքսարայի Մուրատ Փաշա մզկիթին [illegible] գողցուեցան։ Գողերը փնտռուելու վրայ են։

—Իտալական դեսպանատան պահակ Սէչէ[illegible] շոգենաւուն այն նաւաստին որ իւր ընկերաց միոյն հետ կռուի բռնուած լինելով, վիրաւորուած էր, մեռաւ իտալական հիւանդանոցին մէջ և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ նախընթաց օր։ Այս պատճառաւ, Սէչէն որ Մուտանիա պիտի փոխադրէր զՊառոն և Տիկին Պլան, յետաձգեց իւր մեկնումն։ Պահակ շոգենաւուն սպայներէն կազմելի ատեանի մ'առջեւ պիտի դատուի ոճրագործ նաւաստին։

—Երէկ պատմեցինք թէ Մէհմէտ Բէհլիվանի ընկեր Պէյթուլլահ անուն աւազակ կեկիւյզէի շրջակայքն երեւան ելած լինելով աղջիկ մը առեւանգած է եւ բազմաթիւ ոստիկանք ղրկուած են զայն ձերբակալելու համար։

Արդ, Պէյթուլլահ նամակներ ուղղելով գաւառային նախկին ու գայմագամին յայտարարեր է թէ գիւղին իմամը պսակած է զինքը իւր առեւանգած աղջկան հետ, խնդրած է որ իւր ամուսնութիւնն արձանագրուի մարդահամարի տումարաց մէջ։ Պէյթուլլահ այդ նամակաց ներքեւ Պէյթուլլահ [illegible] ստորագրած է։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՒՍՏՐՕ ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԼՈՅՏԻ

ԱԶԴ—ՎԵՐՈՒՂՂՈՒՄ

Աւստրօ-Հունգարական Լոյտի մայրաքաղաքիս գործակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ հակառակ իւր հրատարակած ծանուցման ամսոյս 11|23 ին շաբաթ օր, ի Կ. Պոլիս յանգող գծերու ուղեւորք Ո ԵՒ Ի ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ չպիտի կրեն մինչեւ նոր տնօրինութիւն։

Կ. Պոլիս, 13/25 յունիս 1888
3—3 1867

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարդ մը, որ իւր 23 տարուան խլութենէն եւ ականջի բզզացումէն բժշկուած է պարզ դեղով մը, ձրիաբար կը ղրկէ անոր նկարագրութիւնն ամեն անոր որ խնդրագիր մ'ուղղէ առ 1839
M. Nicholson, 4, rue Drouot, Paris

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 16 յունիս

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ)	Սէրի	16 6
Գործոյն գոցուելէն վերջը	»	16 6
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	16 4
Բարձրագոյն գին	»	16 7
Նուաղագոյն »	»	16 6
Կէսօրին	»	16 6

ՄՈՒԹԷՐԵԶԸ ԴԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	Գ. Կ.	37 20
Այս առաւօտ	»	37 25
Կէսօրին	»	37 24

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) 1862)	Ա. Սերի	Դ. Կ.	24 30
» 1860) » 1863)	Բ »	»	14 30
» 1872) » 1865) » 1869) » 1873)	Գ »	»	16 4

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Օսմիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 18
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ. »	7 30
Գամբ տը Գօնս	» »	6 18
Սօս. Հանէ է վոլէօր	» »	4 18
Թրամուէյ	»	480
Բօռսայի երկաթուղի	Ֆր.	41 75
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լոթերիոյ	»	116

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	Դրշ. ...	100
20 Ֆրանքնոց	» ...	88 16
Անգլիական ոսկի	» ...	111 9
Բօլ Իմբերիալ	» ...	90 30
Փրիմից	» ...	51 15
Ռուպլի Թղթադրամ	» ...	9 80
» արծաթ	» ...	74
Ֆիօրին	» ...	— —
Մեճ. արծ. (տուրք.)	» ...	108 16
Վեշլիկ	» ...	103 20
Հինգլիկ	» ...	103 20
Մեճիտիէ	» ...	102 25
Թասֆիէ	» ...	11 15

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 27 յունիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քոնսոլիտէ (գ.կ.)	99 9/16
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ	14 3/8
» » » գոցուեցաւ	14 11/16
» » » Ա.	24 1/2
» » » Բ.	14 7/8
» » » Գ.	14 3/8
Օթոման 1871	83 1/2
Փոխառութիւն 1877	95 3/4
Պանք Օթոման	10 3/4
Եգիպտական փոխառ. 1873	97 5/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	81 1/4
» առանձն. (Բրիվիլէժիէ)	101 1/8
Տայրա Սանիէ	77 1/8
Տոմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	99 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 275(*)

Վիեննա, 27 Յունիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 80
Օսմանեան երկաթուղի	20 50

Բարիզ, 27 Յունիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	106 02 1/2
» » 3 % ... գ. կ.	82 57 1/2
Օսմանեան Քոնսոլիտէ Սերի Դ. բացուեցաւ	14 77 1/2
» » » գոցուեցաւ	14 77 1/2
» » » Բ.	14 70
» » » Գ.	14 87 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	41 25
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	478 75
Պանք Օթոման	525
Կրէտի Լիոնէ	572 50
» Ֆօնսիէ	1445
Բաժնետոմս Լիոնի	1247 50
Սուէզի Ջրանցք	2160
Ռուսական 5 % 1877 ի	102 1/8
Իտալական Ռանթ	98 75
Սպանիական (արտաքին)	72 1/4
Եգիպտական միացեալ	412 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	408 75
5 % Հելլենական	381 25
Ջեք Լոնտոնի վրայ	25 27

ՍԱՆ-ՌԵՄՕ

Թայմզի բարիզեան հանրածանօթ թըղթակից Պ. տը Պլովիծ Ռէվիւ Տէ Տէօ-Մոնտի մէջ կը հրատարակէ ընտիր յօդուած մը Գերմանիոյ հանգուցեալ Ֆրետերիք Գ. կայսեր ի Սան-Ռեմօ անցուցած օրերուն վրայ։ Սան-Ռեմոյի այդ չարաշուք բնակութեան վրայ պէտք եղածին չափ բան չգրուեցաւ դեռ, մանաւանդ անոր համար որ պէտք եղածին չափ հաւաստի տեղեկութիւնք պակսեցան յամենայն խուժող այլազան ու ամենազգի տեղեկութեանց խառնուրդին մէջ։ Պ. տը Պլովիծ ամենէն վերջը գացած է ի Սան-Ռեմօ, այլ իւր քաղած տեղեկութիւնք թոյլ տուած են նմա մանրամասն նկարագիր մը յօրինելու ա՜յնքան փայլուն և յանկուցիչ։

Ա.

Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին ի Սան-Ռեմօ բնակութեան ժամանակ, ա՜նչափ լրաբերներ կային անդ, լուրերու ա՜նչափ որսորդներ, դանիրէն մօտիկ ընող այնքան անձինք, որ յարաժամ լուր տալու դատապարտուած մարդոց տեղեկագրերուն մէջ, ճշմարտութիւնն անծանօթ մնաց։

Ֆրետերիք Գ կայսրը Սան-Ռեմոյէն մեկնած էր մարտի սկիզբը։ Մտածեցի թէ, ճակատամարտէն քանի մը շաբաթ յետոյ, պիտի կրնայի հաւաքել անոր ճշգրիտ պատմութիւնն, օգտուիլ յիշատակներէ որք բոլորովին կենդանի էին տակաւին, այլ արդէն զերծ այն տենդայոյզ կրքէն՝ որով համակեալ էին այս պատմական դէպքին բոլոր վկայներն և որ անգիտակից մեղսակիցներն ըրած էր զնոսա աշխարհի անյագ հետաքրքրութեան մատուցուած առասպելներուն։

Բարիզէ մեկնեցայ ապրիլ 3ի երեկոյին։ Կը ձիւնէր. ցուրտ քամի մը կը փչէր Սէնդ-Անդուանի արուարձանէն։ Նիմարան-վակոնները չափազանց տաքցուած էին։ Մինչդեռ ճաշարանին մէջ կ՚ընթրէինք, ուղեւորները կ՚իջեցնէին փակ պատուհանաց վարագոյրները՝ զերծ մնալու համար սաստկաշունչ քամիէն ու ձիւնատարած դաշտերէն մահահամբոյր երեւոյթէն։

Շալոնի շրջակայքն, երեկոյթս առաւտած լինելով, իմ մատաղատի դըպրոցականս որ արձակուրդ ունէր, և ես, անկողին մտանք։

Սովորականէն աւելի կանուխ քնացայ, այս առաջին աշխարհագնէտ ուղեւորութեան սրտայուզութեանց բեռան տակ, և տեսնելով զինքն ի ներքս, հակառակ լամպարին լուսոյն, այս խոր հանգստեան տարափոխութենէն բըռնուեցայ, և արթնցայ միայն այգուն պայծառութիւնէն որ կխառօրօղ պատուհաններէն ներս կը թափանցէր։ Աղլի կայարանէն դուրս կ՚ելնէինք։ Ցապուրակի քաշեցի վարագոյրները. դաշտը կը պարզուէր մեր ոտից առջև, դեռ համակ սպիտակափայլ։ Բարեբաղդաբար պատրանքս կարճատեւ եղաւ. ծաղկաւէտ նշենիներն էին որք ալեւորիկ ու վարդագեղ սաւանով մը կը ծածկէին մեր աչաց առջեւէն խուսափող դաշտն, և մեր արշաւասոյր ընթացքին մէջ առ մեզ կ՚արձկէին խրնկաբուրիկ ողջոյնն Հարաւի գարնան մը, որ, մեր քունի միջոցին, յաջորդած էր Բարիզի ձմրան մշտատեւ սարսուռներուն։

Ցետոյ, Պէռի լճակները, Միջերկրականի այդ յառաջամաս, երեւցան մեզ այլ կողմէն. յետոյ Մարսիլիա, որ, նեղաթէն յարկօրս, ծովուն մէջ կը լոգանար, և Նոտր-Տամ տը լա Կառտի մատուռն, որ մառախուղէն դուրս կը բարձրանայ և կը ծփայ մշշապատ կոհակներուն վրայ։

Ի Սէն-Ռաֆայէլ ծովը վերստին կը պարզի մեր առջեւ և ա՛լ չթողուր զմեզ, մինչեւ ի Մոնդէ-Գարլօ, ուր կը հասնինք ժամ երկուքին՝ և ուր պիտի անցունենք գիշերը։

Կը պաշտեմ Մոնդէ Գարլօն և կ՚ատեմ միանգամայն։ Տարփուհւոյ մը կը նմանի՝ որուն խենդի պէս սիրահարած կը մնայ մարդ հակառակ անհաւատարմութեանցն։ Աշխարհիս չքնաղագոյն խորշն է այս, ուր բոլոր մոլութիւնք կը պարզեն իրենց դրօշն, ուր բնութիւնն ինքզինքն յերեւան բերած է խոլապէս շռայլ, և ուր Շառլ Կառնիէ կառուցած է մեհեան մը նուիրեալ մարդկային ապականութեան։

Դարատափէն վեր ելած ատենս կը հանդիպիմ բարեկամուհիներէս ռուս կնոջ մը, հրապուրիչ կին թէեւ մեծմայր, մոլի խաղասէր, նուրբ ու մշակեալ մտաց տէր։

—Շատո՞նց է որ հոս էք։

—Երեք ամիս կայ։

—Խաղացի՞ք։

—Ամեն օր։

—Շահեցա՞ք։

—Ոչ, սակայն մեծ յոյս ունիմ վաղուան համար։

Ռուսական մտաց մէկ առանձնաւորեալ դրոշմն է այս։

Լիլի վիճակահանութեան յաջորդ օրը, կը խօսակցէի ուրիշ ռուս կնոջ մը հետ։

—Տագնապալից դէմք մ՚ունիք, ըսի։

—Արդարեւ, մտահոգութեան մէջ եմ. Լիլի վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ, և բան մը չշահեցայ։

—Բայց ամեն մարդ ալ ձեզի պէս է։

—Օ՜հ, ի՛նչ դիւրաւ կը խօսիք, բայց ե՛ս, բոլոր պիտանեաց կը խանգարէ այս։

Ապրիլ 5ին, առաւօտուն, զուարթ և տաք արեւով մը, սահմանագլխէն կ՚անցնինք և Վինդիմիլլէէն բաց կառքով կը դիմենք դէպ ի Սան-Ռեմօ, ծովափան երկայնքէն։

Վինդիմիլլէէն ի վեր մատաղատի ուղեկիցս մելամաղձոտ ու մտատանջ կերպարանք մը զգեցած է. Տղայք դըժուարաւ ի բաց կը թողուն այն նեղութիւնը զոր կը պատճառէ իրենց լեզուի և սովորութեանց փոփոխութիւնը սահմանագլուխներէն անդին։

—Բարիզէն այսչափ հեռու չէի կարծեր ինքզինքս, ըսաւ, և անոնց պէս խօսիլդ լսելով, կը կարծէի թէ Իտալացի դարձած էիր։

Կ՚անցնինք Պորտիկէրայէն, յետոյ ճամբան յանկարծակի կը դառնայ և կը սուզի ծովուն մէջ։ Հողմի բանաշունչ ամպրոպ մը կը դիմաւորէ զմեզ։ Երիվարք, բաշերը ծփանուտ ու հողմակոծ, յետս կ՚ընկրկին. կառավարին գլխարկը կը թռի, կոհակաց փրփուրը կը տեղայ իւր չորս բոլորքը. և սեւ մազերը քամիէն ցրիւ, գահակին վրայ յոտին, խարազանին կոթը փոկէն ելած, կը նըմանի իրական Պոսիդոնի մը որ կը ջանայ յառաջ վարել երկու փառօժ տըրիտոններ։ Մարսաւոր մը կը զատուի ապառաժէ մը որ մեր աչքէն կը ծածկէր զինքը, կը բռնէ երիվարաց սանձն և կը քաշէ կը տանի զանոս ճամբուն դարձուածքէն անդին։ Կ՚անցնինք Օսբէտալէտտայէն, Նոր շողշողուն Պօմպէյի մը. հրաշալի տեսարան, չքնաղաշուք քաղինօ մը, մեծածախս պանդոկ մը, ուղեները գեղաշխատակ որպէս ի Պուա տը Պուլօնեը, մաքուր և զուարթ տուներ որք կ՚սպասեն, և մեծալասատանի մը միահեծան լռութիւնը։ Ե՞ր այս լռութիւնն աստանօր, չրջակայից ազնուական առընթեր։ Գաղտնիք։ Նորածին քաղաքներն իրենց հետ կը բերեն իրենց ճակատագիրն, յելաներն անէութենէ. Նորէն փոքր արշաւ մը այն հիանալի զառիվարին վրայ զոր կը կազմէ բլրակն առ ափամբք ծովուն։ Կ՚անցնինք Կառնիէի ամարանոցին առջեւէն։ Սպիտակ կամ գորշագոյն չինութեանց անհուն շրջակութում մը, քառակուսի բարձր աշտարակ մը, սանդուղներ, պատնէշներ, որմնեցուկներ, կակտոսներ և հալուէներ, ահագին հողմացոյց մը դարձդարձիկ, յաւառ տեսիլք մը զոր ա՛լ անհնար է երեւակայութենէ վանել, տեսակ մը թեթեւ բանդագուշանք, որպէս հեռաւոր ճնշումն այն մեծ բանդագուշանքին որ պիտի կոչուէր Էյֆէլի աշտարակ. այլ անհուն գերազանցութիւն մը այս վերջնոյն վրայ,—միայնութիւնը։ Սան-Ռեմօ կը հասնինք։

Հիւանդ ծիծաղը կը կծկի շրթանցս վրայ։ Աստանօր, Իշխանն որ այսօր Ֆրետերիք Գ է, սկսաւ տալ դիւցազնութեան օրինակը մարտիրոսութեան մէջ։ Եթէ բան մը կրնար մարդոց յիշողութենէն ջնջել թափուած արիւնն և գրաւեալ երկրաց մէջ թաւալող հըրդեհն. եթէ բան մը կրնար մեղմել ոխակալութիւնն զոր պատերազմը կը ցանէ իւր հետոց վրայ, Գերմանիոյ գահաժառանգին՝ Ֆրետերիք-Վիլհէլմի դէմքը միայն, որ վշտին դաժան պըրկման տակ կը գալարի քաղցր և հլու, կրնար գործել այդպիսի հրաշք մը։

Տառապիլը դժնդակ է. տեսնել ախտըն որ կը պատէ կը պաշարէ զքեզ, մահն որ կը կանգնի ընդ քեզ և այն չնչին անջրպետին որ կը բաժնէ զքեզ աշխարհիս ամենէն մեծ գահերէն մեկէն, աւելի եւս դժնդակ է. այլ զգալ թէ տիեզերաց կատաղի հետաքըրքրութիւնը կը լրտեսէ ցաւերդ, կը կրկտէ չարչարանքներդ, կը խուզարկէ մկանանցդ ցաւատանջ սարսուռներն, և քու տառապանքդ ճարակ ընծայել դատարկասուն անդթութեան, խոշտանգանաց դժնդակագոյնն է. Այս եղաւ սակայն, իւր ի Սան-Ռեմօ երկար բընակութեան միջոցին, Ֆրետերիք-Վիլհէլմի սահմանեալ բաղդը։

Միջերկրականի պանդոկն, որ ճիշդ Զիրիէ ամարանոցին դիմաց կը գտնուի, խճողուած էր համաշխարհային լրաբերներով, գահաժառանգ իշխանին ի Սան-Ռեմօ հաստատուելուն պէս։ Կուիկ՚ընէին յառաջակողման վրայ նայող պատուհան մ՚ունենալու համար։ Ամերիկեան լրագիրներ խորհուրդ ունեցեր էին մանկամարդ աղջիկներ կարգել իրենց լրաբեր, որք իրենց սեռին պատճառաւ զերծ կը մնային խիստ տնօրինութենէ մը, և որք հետաքրքրութեան անպատկառութիւնն յառաջ կը մղէին մինչեւ հիւանդը չարչարելու չափ։ Աւելի՛ անոնց անամօթ հաւատարմնութենէն քան թէ հողմոյն խայթուածքէն պատսպարուելու համար, Իշխանն ուր ուրեմն ինքզինքը զրկած էր տեսարանին մէկ մասէն և հողմարգելի մը ետին ապաստանած. Լրաբերուհիք յարկ մը բարձրացած էին և վերէն ի վար դիտակ մը կ՚ուղղէին իրենց անողոք արհեստին զոհին վրայ։

Ֆրետերիք Վիլհէլմ համակերպեցաւ յայնժամ, և զինքը ճնշող չարչարանաց վրայ գոգցես իբր կամաւոր զոհողութիւն մը կը յաւելուր այն բըռնաւորական կատաղութիւնն որուն ենթակայ էր։

Եւ, Աստուած իմ, իւր չարեաց ամենէն դժնդակն այս չէր. ինչ որ կ՚անցնէր կը դառնար իւր չորս դին, զինքը շրջապատող անձանց մէջ. ինչ որ ի մօտուստ կը հարուածէր զինքն, անբուժելի վէրքերն զոր իւր հոգւոյն մէջ կը բանային իւր սրտին սիրելագոյն ձեռքերը, կ՚ընաք գաղափար մը կազմել անոնց տարածութեան և խորութեան վրայ, այլ երբեք չպիտի ըմբռնէք անոնց դառն իրականութիւնը։

Այլ սակայն նա, որ ա՜նչափ վեհ ու գձուձ կրքերու առարկայ եղած էր. Նա, որուն վրայ կը զայրանար ախտին յարաճուն մոլեգնութիւնն, ամենուն համար ալ անդորր ու ներողամիտ մնաց, որոշած լինելով զինքը լըրտեսող աշխարհին, իրեն վրայ հսկող փառամոլութեան, զինքը ճնշող անհամբեր ցանկութեան տալ քրիստոնէական արութեան օրինակ մը, որ կորովի կը մնայ առանց ըմբոստութեան և համբերատար՝ առանց տկարութեան, և այնքան յաջողեցաւ յայտ որ եթէ բողոքականութիւնը սուրբեր ունենար, Ֆրետերիք Գ գահէն իջնելէ յետոյ խորանաց վրայ պիտի բարձրանար։

Երբ հասկցուեցաւ թէ Պավէնայի կլիման շատ խիստ էր, Մորէլ Մաքէնզի աչքը դարձուց Սան-Ռեմոյի վրայ, որ, ի վաղուց անտի, Ալփերայի երկայնքն հաստատուած Անգլիացւոց սիրական բնակավայրն է։ Ճենովայի ընդհանուր հիւպատոս Պ. Պրաուն Սան-Ռեմօ եկաւ ընտրելու համար ամարանոց մը որ կարենար պատսպարել գահաժառանգ իշխանն և իրենները։ Հապճեպաւ պտըտեցաւ բոլոր այն ամարանոցներն որք կրնային յարմար դատուիլ։ Հիւպատոսն իրեն հետ առաւ յատակագծերն և Սան-Ռեմոյէն մեկնեցաւ առանց իմացնելու, կամ գէթ առանց իմացնել տալու թէ ընտրութիւն մ՚ըրած էր։ Կարծուեցաւ թէ ծրագիրն ի բաց թողուած էր, երբ Պ. Պադիօէն Զիրիօ 35,000 ֆրանքի վարձակալութեան առաջարկ մ՚ստացաւ, եթէ ի փոխարէն խոստանար նոյեմբ. 3ին ամարանոցն յանձնել կազմ ու պատրաստ։ Հոկտեմբ. 21ն էր։ Տիկին Զիրիօ հաստատական պատասխան տուաւ, բստ որում իւր ամուսինն հիւանդ էր։ 12 օր յետոյ, ծովափունքէն փչող սաստկաշունչ քամիով մը, Ֆրետերիք-Վիլհէլմ, այն պահուն ուր խաւարը կը տարածուէր դաշտերէն վրայ, մուտ գործեց իւր նոր բնակարանն։ Այս 12 աւուր մէջ Զիրիօ ամարանոցին կրած կերպարանափոխութիւնն հրաշքի պէս բան մ՚էր։ Մէկ միայնակ, կին մը որ հաստատապէս որոշած էր բարւոք եղանակաւ ի գլուխ հանել գործն, յաջողած էր, և պէտք էր որ այդ կինն արագ որոշողութեան միացնէր անդեղեւ կամքի մը կորովը։ Բարձրահասակ, մանկամարդ, կրակոտ և ուղիղ նայուածքով, եբենոսեայ փայլուն մազերով, Գաղղիացի կանանց նման՝ բարձր և ինքնաստեղծ ոճով սանտրով մը, շըրթունքը նուրբ և ազդու, շարժմունքը շուխէ և ջղային, ձայնն որոշ և թըրթռուն, իւր մարսիլիական ծագումէն պահած լինելով Փոկէացի կանանց գիւղանկքութիւնն և Հելլէն կանանց զըգացքն ալեծածան, օժտեալ ձեռներէցութեան հզօրագիտ մտքով մը զոր առաւել եւս կը սրէր յաջողութեան հեռապատկերը, Տիկին Զիրիօ մեկնեցաւ, պըտտեց Սան-Ռեմօ, Նիս և Ճենովա, գործաւորներ բերաւ, կարասիներ, վարագոյրներ, գորգեր բերաւ, նորոգել տուաւ նախընթաց տարւոյ երկրաշարժին պատճառած թեթեւ վնասներն, և երբ, նոյեմբեր 3ի երեկոյին, Ֆրետերիք Վիլհէլմ անցաւ տանը սեմէն, բարձրաձայն հաւատաց թէ ի՛նչ հանգստութիւն և քաղցրութիւն կ՚զգար ի ներքս յինքեան։ Վերէն վար, ամարանոցը կը փողփողէր կաղին պայծառութեան տակ։ Ահագին վառարան մը, իւր որոտմամբ որ ընտանի է Գերմանացւոց, հաւասար տաքութիւն մը կը ծաւալէր բովանդակ բնակարանին մէջ. չմինեներուն պայծառ բոցը կը յաւելուր տեսարանին զուարթութիւնն ու բարեխառնութեան ամոքութիւնը, և լուսափայլ ճաշարանին մէջ, ծաղկապայծառ սեղանը կ՚սպասէր հիւրերուն որոց ախորժակը գրգռեալ էր անշուշտ ուղեւորութենէն։

Ֆրետերիք-Վիլհէլմ գրեթէ զուարթացեալ, հանեց ուղեւորութեան գըլխարկը, զինքը ծածկող երկար թիկնոցն վերարկուն, և խօսքն ուղղելով սեղանայարդարին որ քանային կը յանձնէր նմա.

—Զգածեալ եմ, ըսաւ մեղմ այլ որոշ ձայնով մը, այն խնամքէն որով այս բնակարանը պատրաստուած է մեզ համար, և գոգցես մարդ կ՚զգայ թէ կնոջ մը աչքն է, և այս երկնակապոյտ ծովափանց կնոջ մը աչքն որ հսկած է այս ամենուն։

Այդ պահուն վերստին գտեցկացած էր որպէս իւր երիտասարդութեան գեղածիծաղ ժամերուն. Իւր մօրուքին արծաթի թելերը վառ ի վառ կը փայլփլէին ջահերուն լուսին տակ. իւր երկար ու նուրբ հասակը բարձր ի գլուխս կ՚երեւէր իւր շուրջը գտնուողներուն վրայ. կապոյտ աչքը կ՚օքօրուէր հանգստութեան հաղուագէպ զգայնութեան տակ. իւր սպիտակ ճակատն, իւր փափուկ մօրուքն, թեթեւ իմն գունաւորեալ, ցոյց կուտային ներքին անդորրութիւնն որով համակեալ կ՚զգար ինքզինք. և իւր բերանը, կարմրալար և գրեթէ զգայական շըրթունքներով, կ՚ուրուագծէր հրապուրիչ ժպիտ որ յատուկ է իրեն. Ֆրետերիք Վիլհէլմ, արդարեւ, միակ Հոհէնձոլլերնեանն է որուն վիճակած է ժպիտը, իսկական ժպիտը, ոչ թէ Գերմանաց դառն ժպիտն, ո՛չ ալ Անգլիացւոց թեթեւ արհամարհոտ ժպիտը, ո՛չ ալ գժկամակ ժպիտն Ռուսաց կամ Արեւելցւոց ժպիտն վշտագին. այլ անկեղծ ժպիտն ուր կը ճառագայթէն զուարթութիւն և հեզահամբոյր քաղցրութիւն, որ մեծաքըրքիջ ծիծաղին նախաքանն և յեռ-գըութեանն է գոգցես, և որ անուշութեան ցոլք մը կը դնէ արանց նայուածքին մէջ և շնորհք մը եւս աւելի կանանց շրթանց վրայ։

Բնակարանին բաժանումը կանխաւ եղած էր. Գետնայարկը սահմանեալ էր ընդհանուր գումարմանց և հացկերութից. առաջին յարկն յարդարուած էր գահաժառանգ իշխանին և Վիգդորիա իշխանուհւոյն բնակութեան համար. Մեծ ննջասենեակ մը երկու փոքրիկ երկուորեակ մահճակալներով, մեծ զարդասենեակով և փոքր նրբուղիով մը հաղորդակցելով պատուական տիկնոջ՝ Պրուսիոյ կոմսուհւոյն և առաջին սենեկապանուհւոյն բաժնին հետ. Նըրջասենեկին քով, իշխանին աշխատութեան մեծ դահլիճն, որ լոգարանով մը կը բացուէր Տր. Հովէլի յարկին վրայ։ Աշխատութեան դահլիճին մէջ տեղ, ապակեւոր մեծ դուռ մը որ կը բացուէր առաջին յարկի այն պատշգամին վրայ ուր Ֆրետերիք-Վիլհէլմ կ՚անցունէր իւր ժամանակին մեծագոյն մասն, ի Սան-Ռեմօ բնակութեան ժամանակ։

Աշխարհիս ոչ մէկ վայրն այնքան յարմար էր խաղաղութիւն և յոյս տալու համար այդ հոգւոյն որ տիպար մ՚էր իւր տառապանաց մէջ. Արմաւենեաց և ծաղկափթիթ նարնջենեաց պուրակներուն վերեւ, լայն անջրպետի մը մէջէ, Միջերկրականն, որ ոչ ուրեք այնքան կապուտակ և հրապուրիչ է. ձախ կողմը գալարագեղ բլրակներ, թեթեւ իմն վայրահակ, Նոտր Տամ տը լա Գոդի նկարագեղ մատուռով պսակեալ. վերջապէս, աջ կողմը, Սան-Ռեմոյի երկու քաղաքներն, հին քաղաքն ի բարձունս, նկարչօրէն կախուած լուսոյով և կանաչագունաց լերան մը կողքին վրայ, Նմանապէս պսակեալ ուրիշ մատուռով մը, Նոտր-Տամ տը լա Կառտի մատուռով. Հո՛ն, այդ գիւթական պատշգամին վրայ, Ֆրետերիք-Վիլհէլմ կ՚անցունէր իւր ժամանակը միջօրէէն յետոյ, արեգական մէջ, դաշարեաց մէջ, բոյրերու մէջ, ծովուն քիչ մը հեռաւոր աղմուկին ականջելով, լռիկ, երազուն, կորովի և միանգամայն հլու, և բսելով առ Տր. Մաքէնզի, ցոյց տալով իշխանուհին.

—Ի՛նչ կ՚ուզէք ըրէք, այլ պէտք եղածին չափ ապրեցուցէք զիս, որպէս զի կարենամ վարձատրել իւր արութիւնն ու անձնուիրութիւնը։

Նա, իշխանուհին, այս ժամանակ, յուսահատութեան ճշմարիտ վայրկեաններ և բարկաճայթ զայրոյթի տագնապներ ունէր։

Իշխանն և Իշխանուհին շրջապատող անձինքը կը ներկայացնէին այն պառակտումներն որք այլուր կը պատահէին. Գերմանացի բժշկաց և անգլիացի բժշկաց միջեւ կռիւը գրեթէ թատերական մոլեգնութիւն մ՚ունէր. Այն օրերը, Գերմանացիք շատ կը զսպէին իրենց զիրենք. սակայն ետքերը Սըր Մորէլ Մաքէնզիի վրայ կը խօսէին գըրեթէ սմարդի զայրոյթով մը և մինչեւ իսկ կ՚ըսէին թէ տեղեկութիւններ կուտար լրագրաց, և թէ, այս տեղեկութեանց վրայ, կը խաղար Պօրսային մէջ. Կատաղի վիճաբանութիւններ, որոց արձագանգը կը հասնէր մինչեւ Իշխանը, կը լինէին յայնժամ ստորնայարկն, անգլիական կուսակցաց եւ գերմանական կուսակցաց միջեւ։

Սեքէնտորֆ կոմսն, որ զետեղուած էր ստորնայարկի տխուր եւ անարեւ սենեակ մը՝ որպէս զի միշտ պատրաստ լինի, անվկանդ կուսակիցն էր Իշխանուհւոյն. Ռատոլինսքի կոմսն աւելի Գահաժառանգ իշխանին մօտ էր և Գերմանացւոց կողմը կը հակէր։

Մինչեւ իսկ Իշխանին և Իշխանուհւոյն զաւակաց մէջ այս զանազանութիւնը շատ ակներեւ էր. Վիգդորիա Իշխանուհին, նա որ ի Սան-Ռեմօ Պագէնպէրկի Ադոլֆ Ալեքսանդր իշխանին վրայ խօսէր որպէս իւր «սիրելի խօսեցելոյն» և որ չէր ծածկեր բնաւ նորա նկատմամբ ունեցած խորին աղաւաղանքը, մեծապէս կը հպարտանար իւր երակաց մէջ հոսող անգլիական արեան վրայ։

Բարձրահասակ, վայելչակազմ, համակրելի և պայծառ դիմօք, բոլոր քաղաքին մէջ կը պաշտուէր. Ամեն ոք կ՚ողջունէր զինքն և ինքն ալ ամենը կ՚ողջունէր տարափոխելի սիրելութեամբ. Շատ պարզութեամբ կը պատասխանէր իրեն ուղղեալ հարցմանց, ժամագէն կը գիտէր փողոցներուն մէջ խաղացող տղաքները, խաղին մէջ կ՚ոգեւորէր և կը կարմրէր առանց փոյթ տանելու արդուզարդին, և կոկորդալիր կը խնդար մինչ կը խաղար այն հաշուագիտ սրահներուն մէջ ուր ընդունած էին հրաւէրներ։

—Ես, կ՚ըսէր խնդալով, Հոհէնձոլլերնեանց ձեռքերն, ոտքերն և ականջներն ունիմ, խոշո՛ր, ահագի՛ն. Եւ, արդարեւ, ցոյց կուտար երկու ձեռքեր որք անհամեմատ կ՚երեւնային։

Իւր կրտսեր քոյրը, Սոֆի իշխանուհին, ընդհակառակն միշտ պաշտօնական դէմք մը կը պահէր, հասարակութեան մէջ շատ քիչ անգամ պարզ ու անսեթեւեթ չարժում մ՚ընելով. Եւ, Սան-Ռեմոյի բնակութեան վերջերը, կ՚ըսէր.

—Շատ գոհ եմ Պերլին դառնալուս համար. հոս գրեթէ կը մոռնայի թէ վեհապետական գերդաստանի իշխանուհի մ՚եմ։

Հայնրիխ իշխանն, ինք, բոլորովին «աղէկ տղայ մըն էր», ինչպէս կ՚ըսեն, և գրեթէ տղայ մը, հակառակ իւր քսան և հինգ ամացն և ամուսնութեանն, որ յայնժամ մերձակայ էր և այսօր կատարուած է. Գիտէ թէ, գահէն անչափ մօտ ծնելով հանդերձ, առ յաւէտ հեռի է անկէ, թէ պիտի ապրի տեսակ մը նսեմութեան մէջ, և թէ իւր ամենէն գեղեցիկ առանձնաշնորհութիւնն է կարենալ ապրիլ առանց բըռնադբօսութեան և առանց ձանձրանալու։

Ուստի զուարթութիւնն իւր մեծագոյն տենչն է. Իւր ի Սան-Ռեմօ բնակութեան ժամանակ, միշտ զբաղած էր զուարճացնելու իւր քոյրերը, զբօսցնելու, խնդացնելու զանոնք.

—Տխուր դէմքեր պէտք չեն հոս, կ՚ըսէր բոլորտիքը, կ՚ըսէր։

Միջերկրականի պանդոկին մէջ, յանպատրաստից կը հնարէր պաւեժօռաներ, դիմակահանդէսներ, նուագահանդէսներ որոց մէջ իւր մասը կ՚ունենար,—որովհետեւ իշխանի մը պէս ջութակ կ՚ածէ,—և կամ մտերմական պարահանդէսներ, ուր պարողներ կը պակսէին յաճախ, այլ ոչ երբեք զուարթութիւնն։

Փողոցին մէջ, կը զուարճանար և քոյրերը կը զուարճացնէր ստահակի մը պէս. Լապտերի կազերուն վրայ կը մագլցէր և կազը կը մարէր, վանդակապատներէն ներս կը ցատքէր և դռները կը զարնէր, և երջանիկ կը թուէր երբ կը լսէր մանկամարդ իշխանուհեաց քրքիջն որ կը պատասխանէր այս չարաճճիութեանց. Իւր ամենէ մեծ հաճոյքներէ մէկն էր դրամ տալ իւր քոյրերուն,—զբօսանք մը որ շատ անօրինակ է Հոհէնձոլլերնեանի մը համար,—և վաճառատունէ ի վաճառատուն պըտտցնել զանոնք։

ՊԼՈՎԻՋ

ՄՕՆԴԷ ՔՐԻՍԹՕՖԻ ՈՐԴԻՆ

Գ. Հատոր

Երկրորդ հատորի վերջին տետրն հրատարակուեցաւ այսօր և անմիջապէս պիտի սկսուի երրորդ հատորի հրատարակութիւնը։

Կը գտնուի ամեն լրագրավաճառաց քով. Իւրաքանչիւր հատորի գինն է 10 ղրշ. 1 թերթը 20 փարա. Բաժանորդագրութեան կեդրոնատեղին է Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ. Կ. Պոլիս մեծ քարաշատ կարգը թիւ 46։ 1829

Բաժանորդք կրնան սահմանել իւրեանց թերթերը «Արեւելք»ի Պոլսոյ կողմի ցրուիչ Պ. Վահանէ։

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Ո՞վ է այն որ կարենայ ըսել թէ մլուկ չունի իւր տան մէջ. Ամենքս ալ այդ անտեղութեան ենթարկուած ենք, սակայն անկից զերծ մնալու շատ պարզ միջոց մը կայ. Կը բաւէ գործածել Կուլէէ շանթօնաւր փէշտաթալանը, որ կը ծախուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիոյ Մեծ փողոց, Բարաքէօյ, ի Պոլիս, Մէրհամէթճեան դեղարանը և ի Պէշիքթաշ Խորմէլ դեղարանը։ 1809 3—4

ՍԳՈԴԻ ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Միլան, 26 սեպտեմբեր

Պարոնայք Սգոդ և Պօուն,

Սգոդի օշարակն իւր գործածութեան մէջ ի սուտ չհաներ իւր պարունակած նիւթերուն, հիբոֆոսֆիդներու և Մօրիւ ձկան իւղի յատկութիւնները։ Մինչեւ իսկ կ՚երեւի թէ իրենց խառնուրդն, երկուքն ալ աւելի ախորժելի և դիւրամարս ընելէ ի զատ, կ՚աւելցնէ անոնց բուժիչ յատկութիւնները։

Այս պատրաստութիւն սահմանուած է լաւ տեղ մ՚ունենալ մանկանց հիւանդութեանց և ամենէն համբաւաւոր կազդուրիչ դեղերուն մէջ։

1691 ՏՐ. ԿԱԷՏԱՆՕ ՍՏՐԱՄՊԻՕ

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Սէրայը Հիւմայուն իչիւն ալընաճագ լաճմ վէ միւթէֆերրիւաթը իլէ բուզէնը սատէնին գարարը գաթիսի իշպու հազիրանը բուժինին եիրմի իքինճի չարշէնպիհ կիւնիւ վիրիլէճէկինտէն վէ իըթէսի բէնչշէնպիհ կիւնիւ եւզտէ պէշէ գալաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան նիհայէթ տօգուզա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

12 հազիրան 304 1500

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԲԵՐԻ

Գըրմըզը վէ ալաճալը ըէնկտէ մաալօրու կալթանը եիւն գօռտօն, պէհէր ատէտի օն ալթը ղուրուշ.

Եէշիլ վէ գըրմըզը ըէնկտէ չիֆթէ բիւսկիւլլիւ պօրու կալթանը, պէհէր ատէտի սէքիզ ղուրուշ.

Իւչ եալտըզլը սարը քեազիպ սիմ չէբրիտ, պէհէր մէթրօսը ալթը ղուրուշ օթուզ բարա.

Նիզամիյէ ճէպհէսէ վէ սարրաճխանէ անպարը իչիւն պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումը մըգտարլարը ալընմագ իւզրէ մէզքիւր միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուրագգամ իւչ գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագգամալէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ հազիրանըն եիրմի պիրինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իժասընա վէ եիրմի իքինճի կիւնիւ սալի եւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

15 հազիրան 1888 1891

Նօ. 24 1—3

AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕՐՆԻԼՕ ԵՂԲԱՅՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

Գալֆօրնիլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ, ամռան եղանակին համար, Բարիզէ բերել տուած են շրջազգեստի համար մետաքսէ և բրդէ գեղեցիկ կերպասներ, ամեն տեսակ կօռնիթիւր, բասմաճըքէ, թանթել, նորաձեւ ժանեակներ եւայլն։

Բոլոր այս ապրանքներն, որք վերջին նորաձեւութեանց կը համապատասխանեն և ընտիր տեսակէ են, խիստ աժան գներով կը վաճառուին։

Հարսանեաց օժիտ պատրաստող ընտանիքներ մեծապէս պիտի օգտուին եթէ ուղղակի Գալֆօրնիլօ եղբարց վաճառատունը դիմեն։ 1645 24—25

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127 — ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200

ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 1,932,350 — ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վճրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ցօրուց կիրաց արզընտա տօնյըդ- ամէրիգան թօփ տօքուզ պին իքի ևիւզ պէհէր լիպրասը պէշ ղըրուշ ևիրմի ևէտի փարա։

Սէքիզ կիրաց արզընտա կէօմլէք վէ ասթարլըգ ամէրիգան թօփ օն ալթը պին իքի ևիւզ էլլի, պէհէր լիպրասը պէշ ղուրուշ օն սէքիզ փարա։

Ալթը կիրաց ալթը բարմագ արզընտա չատըր ասթարլըղընտան գալըն բամպուկ պէզի թօփ պէշ պին սէքիզ ևիւզ ալթմըշ ալթը պէհէր թօփը բըրք ալթը ղուրուշ։

Սըգ գանավաչօ արշունը ճէտիտ իքի ևիւզ ալթմըշ տէօրթ պին, պէհէր արշունը ճէտիտի իքի ղուրուշ ալթը փարա։

Իզմիր քհավալէսի ատէտ օն իւչ պին, պէհէր գըլէսի ճէտիտի օն ևէտի ղուրուշ։

Ձէննի տէպպաղխանէսի միւսթամէլ ֆրանսըզ ետաղը գըլէ ճէտիտ իւչ պին, պէհէր գըլէսի օն իւչ ղուրուշ օթուզ փարա։

Նիզամիյէ ճէպխէ անպարը իլէ Պէյօղլ տէպպաղխանէսի իչուն իւթթիխազ օլունան նիւմունէլէրի իլէ չուրուփը մուգաբբէրէսինէ թէվֆիգըն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասաեա գօնուլան պալաաէ մուրագգամ ալթը գալէմ էշեա ֆիյաթը մուբագգամէլէրի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ հազիրանը բուշմինին ևիրմի իքինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալըրը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթտաըրնա վէ ևիրմի իւչիւնճիւ կիւնիւ ևիւզտէ պէշ թէնզիլի իլէ թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 Հազիրան 1888 — 1886

Նօ. 19 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ ճէպխէ վէ գալէվըրխանէ անպարլարընտա միւթէրաքիմ վէ խութիմալէ զայիր գաալը քէօհնէ ճէպխէ վէ սաիրէ իլէ անագ գալլարը ֆիրուխթ օլընմագ իւզրէ մէվգըի միւզաեէտէյէ գօնըլմըշ վէ ֆիյաթը մալիւմէսի իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ հազիրանը բուշմինին ևիրմինճի կիւնիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւզաեէտէլէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրինին վիրիլմէսի մուգարրէր պուլունմուշ օլմաղլա իւթիրասըրնա թալիպ օլանլարըն մէզքիւր կիւնէ գատար պէհէր կիւն վէ ևիւզտէ պէշ զամմընա թալիպ օլանլարըն տաիրէ մահզը մէզքիւրըն ևիկիրմի պիրինճի կիւնի լէվազըմի մաղսուսէ թաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 20 — 1887

11 Հազիրան 304 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Յուրիա վիլայէթինտէ արամագ ասաքիրի Շահանէ իչիւն միւպայեաօր մաշալինճէ միւնագասալա վազ օլունան թրիքօթէ չէքէրինին իչպու հազիրանը բուշմինին նիհայէթինտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, պուրաճա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

14 Հազիրան 1888 — 1888

Նօ. 21 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տէրսաատէթտէ պուլունան ասաքիրի Շահանէ մուայեէնաթը իչուն միւպայեա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան լաճվըն իչպու հազիրանը բուշմինին ևիրմի իքինճի կիւնիւ միւնագասալը պիլ իճրա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթտաըրնա թալիպ օլանլարըն ևէվմը մէզքիւրէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

14 Հազիրան 1888 — 1889

Նօ. 22 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Թաշնիյէ իտարէսի հասըլաթընտան էսմանը նագտէն վէ բէշինէն լիրա ևիւզ ղուրուշ օլարագ ալընարագ ֆիրուխթ օլունաճագ օլան էլլի պին քիլօ գալըն քէբէկին պէհէր քիլօսու ևէտի պուչուգ վէ ևիրմի պէշ պին քիլօ ինճէ քէբէկին օն պուչուգ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իչպու հազիրանը բուշմինին օն ալթընճը կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

14 Հազիրան 1888 — 1890

Նօ. 23 — 2—3

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

41, Պուլվառ Վոլդէռ, ի Բարիզ,

Ընդ տնօրինութեամբ Պ. Ս. ԱՏԱՄի

1. Կ'ընդունի և յանձն կ'առնու Ֆրանսայի մէջ կամ այլուր վաճառել իշաց օտար արտադրիչներու, բոլոր անտաշ և բանուած արտադրութիւնները, մասնաւորապէս՝ Համեմք, Զամիշ, Թուղթ, Մորթ և կաշի չմշակուած և գործածուած, խոզի և վարազի մազ, անասնոց մազ, Բուրդ, փետուր, Վուշ, Կանեփ, Հունտեր, Կերպասք, կտաւք, բամպակ, գորգ եւայլն.

2. Իբր միջնորդ կը ծառայէ ընդ մէջ Ֆրանսայի գործարանատեարց եւ օտար գնորդներու եւ սպառողներու։

3. Կը ծանուցանէ շահ ունեցողներուն թէ գրասենեակ մը բացուած է ԲԱՐԻԶԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԻՍԻՆ համար, նպատակ ունենալով օտար հանդիսադիրները ներկայացնել ի Բարիզ Ցուցահանդէսէն առաջ եւ վերջը. յանձն կ'առնու հանդիսադիրներուն համար կատարել հարկ եղած բոլոր ձեւակերպութիւններն իրենց ապրանաց ընդունելութեան համար եւ «գիներու մեծ զեղչ» ձեռք բերել «փոխադրութեան» եւ «զետեղման» ծախուց վրայ (Տաղաւար, պատուհան, հսկողութիւն) եւայլն։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Յ. Պէլլիս, վաճառական, Ֆնտըքլեան խան Թիւ 22 և 23 Կ. Պոլիս։ 1873 1—3

ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ ունեցողներն, որոց կեանքն աճաւելի տանջանք մ'է, մշտատեւ չարչարանք մը, ինքզինքնին հանդարտեցնելու պատրուակաւ՝ ինքզինքնին կը թունաւորեն Թմրեցուցիչ կազմութիւն ունեցող թուղթերով, փոշիներով, Սիկարէթներով, որոց յաճախակի գործածութիւնը վայրկեան մը կը հանդարտեցնէ զիրենք, այլ ապաքինելու կ'արգելու։

ՇՆՉԱՐԳԵԼՆԵ՛Ր

Շնչարգելութեան միակ բուժիչ դեղն է ԱՍՏԵՂ ՀԵՂՈՒԿՆ (LA LIQUEUR DE L'ETOILE)

Պ. Ժ. ԼԱՍՏԻ, դեղագործ-քիմիագէտ ի ՊՈՐՏՕ

Գրեցէք նմա՝ պատասխանի համար թղթադրոշմով, և Ձրիապէս պիտի ստանաք ամեն տեղեկութիւններն իւր դեղին և իւր ազդուութեան բազմաթիւ ապացոյցներուն վրայ։

ՄԱՐԻՕ ԼԸՇՕ, դեղագործ-քիմիագէտ, 164, Սէնդ-Գաթերին փողոց, ՊՈՐՏՕ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են՝ ի Պոլիս, Քիւչիւքեան եղբարք, Եմին Էօնիւ, 77. Վ. Քասապեան, Պաշէ-Գափու, 13. Պ. Պ. Վ. [illegible] և ընկ., 14, Սուլթան-Համամ.—Բերա, Քանդըլը եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտէս, 244. Պ. Եօժէն Տէլլասուտա, 328։ 1698

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ՉԷՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼԸ

Տոքթոր Այէրի Չէրրի փէքթօրալը բաղկացնող նիւթերը թէ յԱմերիկա եւ թէ ի Պոլիս հրատարակուած են, ուզողը կրնայ մեր մարդոցմէն դեղագիրը ստանալ։ Բժիշկներն իսկ կը յանձնարարեն այս դեղը հիւանդներու։ Նշանաւոր դեղ ու դարման է հարբուխի, հազի եւ կոկորդի ու կուրծքի հիւանդութեանց։ Բազումք վտանգաւոր հիւանդութենէ ազատած են սորա միջոցաւ։ Նոր սկսած թոքախտը կը բուժէ եւ յառաջացեալ թոքախտ ունեցողներու նեղութիւնն ամենայնիւ կը մեղմացնէ։ Դեղավաճառք կը ծախեն։ Այէրի Չէրրի Փէքթօրալը հարցունելու է։ Կեդրոնատեղին է Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունն որ ի Ղալաթիա։

Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայէն նոր եկած ոսկեզօծ իրեր որք գրեթէ ոսկւոյ նման տեւողական են ու դիմացկուն, ինչպէս են թեւնոցի ու կուրծքի կոճակներ, ժամացոյցի շղթայք կանանց եւ արանց համար, պրօշներ, մանեակներ, օղեր և այլն։ Եկած է նաեւ նորելուկ քարիւղի լամբաներ 60 եւ 80 ճրագի լոյսով։ Ընտիր կարի մեքենայներ։ Մեքենայով կարելու յարմար խոլուզ մասամփոյներ։ Նորանոր Ամերիկայի գեղեցիկ ժամացոյցներ, եւ այլ ընտանեկան պիտոյից վերաբերեալ բազմատեսակ վաճառք որք չափաւոր գներով կը ծախուին։ 581

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՍԳՕԴԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻԻ ՁԿԱՆ ՁՈՒՏ ԻՒՂ

Իբոֆոսֆիթ ու շուն ու սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարին չափ ախորժաճաշակ է

Մորիւ ձկան հասարակ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

կը բուժէ Թոքախտը

կը բուժէ անարիւնութիւնը

կը բուժէ խոյլերը

կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

կը բուժէ մանկանց ճռզաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն,

կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով. Գործակատարք են Համմեր և Հիրշէլ, Պոլիս։ 1691

[illegible] ԶՄԱՏՈՐԻՆ

Ի ԹԱՑԹԱԼ ՀԱՌՈՋ

ՑԻՆ ԱՆՁԵԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ.

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն, ՏՈՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւ ԱՅՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատանս մէջ իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաև գրագրական ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւ եւ։ 736

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

Ըստ [illegible] Կ. Պոլսոյ և Օտեսայ

ԹՕՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2,000	[illegible]	4,500
[illegible]	3,000	[illegible]	4,300
[illegible]	1,300	[illegible]	2,500
[illegible]	3,500	[illegible]	2,000
[illegible]	3,300	[illegible]	2,000
[illegible]	3,000	[illegible]	5,000
[illegible]	2,500	[illegible]	3,000
[illegible]	2,500	[illegible]	4,500
[illegible]	2,400	[illegible]	2,000
[illegible]	3,000	[illegible]	1,200
[illegible]	2,700	[illegible]	3,200
[illegible]	2,500	[illegible]	4,700
[illegible]	1,300	[illegible]	2,800
[illegible]	3,600	[illegible]	4,400
[illegible]	3,800	[illegible]	3,200
[illegible]	800	[illegible]	3,000
[illegible]	1,700	[illegible]	3,500
[illegible]	1,600	[illegible]	2,500
[illegible]	5,500	[illegible]	4,000
[illegible]	2,200	[illegible]	2,000
[illegible]	1,800	[illegible]	2,000
[illegible]	2,200	[illegible]	4,300
[illegible]		[illegible]	1,200
[illegible]	2,000	[illegible]	3,000
[illegible]	3,000	[illegible]	1,306
[illegible]	1,290	[illegible]	2,800
[illegible]	2,390	[illegible]	3,600
[illegible]	2,000	[illegible]	1,308
[illegible]	2,200	[illegible]	3 000
[illegible]	2,390	[illegible]	4,100

Ուիլսօ շոգենաւն, ընդհանուր վաճառքով, Հըլէն մեկնած է ամսոյս 18ին և Յուլիս ամսոյ սկիզբն աստ կ'սպասուի,

Նեւքասլըդ շոգենաւը, նաւապետ Ռայս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն և Անվէրսէն աստ հասած է։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ֆ. ՀԻՒՏ ԵՒ ՌԻՑՕ Գործակալք

Թիւ 87-18, Քիւչիւք Միւլքի խան Ղալաթիա 1601

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլէ և Մէնչէսթըրէն [illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4200	[illegible]	300
[illegible]	4000	[illegible]	300
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	3000
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	700

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթքոլլ խան, ՋԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ 51, [illegible] Սդրիդ, Լիվըրբուլ 1591

[illegible] ՆԱՒՈԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և [illegible] մէջ կանոնաւորապէս [illegible]

Օամոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լօ Կօլ, որ յունիս 27ին Մարսիլիայէն և յուլիս 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ալժէնի որ պիտի մեկնի յուլիս 9ին։

[illegible]

Նաւուղեւորի, [illegible] և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ

1606 Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլքի Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible] կը բանին Լիվէրբուլէ և Անվէրսէն [illegible].

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2500	[illegible]	3700
[illegible]	2500	[illegible]	3700
[illegible]	2500	[illegible]	3700
[illegible]	2500	[illegible]	5500
[illegible]	3700	[illegible]	5500
[illegible]	6000	[illegible]	5500
[illegible]	6000	[illegible]	2200
[illegible]	800	[illegible]	2500
[illegible]	2000	[illegible]	806
[illegible]	700	[illegible]	700
[illegible]	3700	[illegible]	5800
[illegible]	3700	[illegible]	6800
[illegible]	3700	[illegible]	6800

Սայբէնեան շոգենաւը, նաւապետ Տէյվիս յուլիս 2ին աստ կ'սպասուի.

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալներն [illegible]

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.

Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաչման և ընկ.

Մալթա, Ա. Քամիլիէրէ.

Շիրա, Ս. Վօքօգօբուլօ Որդիք և ընկ.

Զմիւռնիա, Պ. Աւէդօլ և ընկ. 1396

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլէ, Մէնչէսթըրէ և Օտեսայի մէջ [illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3,000	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	3,500	[illegible]
[illegible]	2,800	[illegible]

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՈՒՐԱ ԵՒ ԸՆԿ Գործակալ 1386

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամեն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին չահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով. հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. Հեռագրոյ համար, Séropian Marseille. 1834

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍԹԻՆՖԷԼՏ (ԿՐԱՉ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԻՆԻՆԿՀԱՒԶ ԵՂԲԱՐՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻՋԻՕ ՖՐԱՆՔԼ

Վոյվոտա, Վիդալիս խան, Ղալաթիա, Եըպիկ խանի քով

ՍԹԻՆՖԷԼՏի գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՉ քաղաքին մէջ (Իւդրիա), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852ին հիմնեալ, և Աւստրեհունգարիոյ մէջ գարեջրի գործարանաց արտածման մէջ առաջին տեղը կը բռնէ։

Սթինֆէլտի գործարանն 1887ին արտահանած է 45,000 հարիւրալիտր։ 1713

La Compagnie d'Assurences La Mannheim ET La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ 12,500,000 ֆրանք

Պահեստի » 2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն ևն պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղիով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԳՏՈՐ ՈՐԴԻ

1132 Ընդհանուր Գործակալք է Կ. Պոլսոյ այս երկու Ընկերութեանց

Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէրշէմպէ պազար) Ղալաթիա

32, Մահմուտիյէ ճատտէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

(Պղնձէ, Հալածոյ և Թափծու երկաթէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՁՄԻՆԵՆԵՐ

ԲԵԴՐՈԼՈՎ ՏԱՔՑՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ

Ոռոգութեան գործիներ, Աւազանի շատրուաններ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԴԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ

Տատանոցք-Կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

Երկաթեայ ամեն տեսակ գործիք

Երկաթեղէնք Ճենապակեղէնք

Հայելաւոր պահարան Սառցարան Քրեմիէռ

Օ տը պէյսի գործիք վէնտիկ և ներկ

Մառանի նիւթեր Գինեաց մամուլներ Լոգարան Տուշ

Թորանօթ Նարկիլէ-Ոստեր

Ֆրանս. Ամերիկ. Գործիք

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ 676

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Եօժէն Բաթաբօր

» լէվազոր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անուանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կնոջ և զաւակունքը, տքնաջանութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և միճակահանութեան մասնաւոր առաւելութեան որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Վարչական Աւստրիո-Հունգարական կառավարութեան հաստատութեամբ) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն Ֆրանքի պատկառելի գումար մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654